

N á v r h

Z Á K O N

ze dne2005,

kterým se mění zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

ZMĚNA ZÁKONA O SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANĚ DĚTÍ

Čl. I

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 257/2000 Sb., zákona č. 272/2001 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 518/2002 Sb., zákona č. 222/2003 Sb., zákona č. 52/2004 Sb., zákona č. 315/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., a zákona č. .../2005 Sb., o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a o řízení o nich (zákon o přestupcích), se mění takto:

1. V § 6 odst. 1 se za písmeno e) vkládají nová písmena f) a g), která znějí:

- „f) které jsou opakovaně umístovány na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti;
- g) které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;“.

2. V § 8 se doplňuje odstavec 3, který zní:

„(3) Dítě, které je schopno s ohledem na svůj věk a rozumovou vyspělost posoudit dosah a význam rozhodnutí vyplývajících ze soudního nebo správního řízení, kterého je dítě účastníkem, nebo jde-li o jiné rozhodnutí týkající se osoby dítěte, má právo obdržet od orgánu sociálně-právní ochrany informace o všech závažných věcech týkajících se jeho osoby.“.

3. V § 10 odst. 4 se na konci doplňují věty „Matriční úřad je povinen obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností sdělit, že do matriční knihy nebyl zapsán otec dítěte. Při plnění povinností podle předchozích vět se nelze dovolávat povinnosti zachovat mlčenlivost podle zvláštního právního předpisu^{9a)}.“.

Poznámka pod čarou č. 9a zní:

„^{9a)} Například § 55 odst. 2 zákona č. 20/1966 Sb., ve znění zákona č. 548/1991 Sb. a zákona č. 123/2000 Sb.“.

Dosavadní poznámka pod čarou č. 9a se označuje jako poznámka pod čarou č. 9c, a to včetně odkazů na poznámku pod čarou.

4. V § 10 odstavec 5 zní:

„(5) Zdravotnické zařízení při ošetřování úrazu dítěte je povinno učinit záznam o úrazu a s osobou doprovázející dítě nebo s dítětem, které se dostavilo k ošetření úrazu bez doprovodu jiné osoby, je-li to možné s ohledem na jeho věk a rozumovou vyspělost, vyplnit dotazník o úrazu dítěte. V případě podezření z týrání, zneužívání dítěte nebo ze zanedbávání péče o dítě, je zdravotnické zařízení povinno zaslat dotazník obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností. Ministerstvo zdravotnictví v dohodě s ministerstvem stanoví vyhláškou, jaké údaje se v dotazníku o úrazu dítěte uvedou, postup při zpracování a uložení těchto dotazníků a komu se dotazník zasílá. Při plnění povinností podle věty první platí odstavec 4 poslední věta obdobně.“

5. Za § 10 se vkládá nový § 10a, který včetně poznámky pod čarou č. 9b zní:

„§ 10a

(1) Zdravotnické zařízení je povinno neprodleně oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, že matka po narození dítě opustila a zanechala je ve zdravotnickém zařízení.

(2) Zdravotnické zařízení a pověřená osoba mají povinnost neprodleně oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že počaté dítě by se po narození mohlo stát dítětem uvedeným v § 6 odst. 1 zákona a zejména záměr matky udělit po narození dítěte souhlas s jeho osvojením podle zákona o rodině^{9b)}. Obecní úřad obce s rozšířenou působností je v takovém případě povinen poskytnout ženě před narozením dítěte sociálně-právní pomoc.

(3) Každý, kdo se souhlasem rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte a bez rozhodnutí příslušného orgánu převezme dítě do své péče s úmyslem přijmout dítě do své trvalé péče, je povinen tuto skutečnost neprodleně oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.

(4) Při plnění povinností podle odstavců 1 až 3 platí § 10 odst. 4 poslední věta obdobně.

^{9b)} § 68a zákona o rodině, ve znění zákona č. 91/1998 Sb. a zákona č. 360/1999 Sb.“

6. V § 11 odst. 1 se na konci písm. c) čárka nahrazuje tečkou a písmeno d) se zrušuje.

7. V § 11 se za odstavec 1 vkládají nové odstavce 2 a 3, které znějí:

„(2) Krajský úřad

- a) zajišťuje přípravu fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny k přijetí dítěte do rodiny a poskytuje těmto osobám poradenskou pomoc související s osvojením dítěte nebo svěřením dítěte do pěstounské péče včetně speciální přípravy k přijetí dítěte pěstounem na přechodnou dobu,

- b) poskytuje osvojitelům nebo pěstounům poradenskou pomoc související s osvojením dítěte nebo svěřením dítěte do pěstounské péče, zejména v otázkách výchovy.

(3) Krajský úřad může zajišťovat přípravu a poradenství uvedené v odstavci 2 také v případech poručenství, jestliže poručník o dítě osobně pečuje nebo v případech svěřením dítěte do výchovy podle § 45 zákona o rodině.“.

Dosavadní odstavce 2 a 3 se označují jako odstavce 4 a 5.

8. § 12 zní:

„§ 12

(1) Obecní úřad obce s rozšířenou působností může uložit rodičům povinnost využít pomoc odborného poradenského zařízení, pokud rodiče

- a) nezajistili dítěti odbornou poradenskou pomoc, ačkoliv dítě takovou pomoc nezbytně potřebuje a obecní úřad obce s rozšířenou působností takovou pomoc předtím doporučil,
- b) nejsou schopni řešit problémy spojené s výchovou dítěte bez odborné poradenské pomoci, zejména při sporech o úpravě výchovy dítěte nebo úpravě styku s dítětem.

(2) Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen poskytnout rodiči pomoc po umístění dítěte do zařízení pro výkon ústavní výchovy (§ 28), nebo do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (§ 42), spočívající zejména v pomoci uspořádat rodinné poměry, které by umožnily návrat dítěte do rodiny, řešení životní a sociální situace, včetně hmotné úrovně rodiny, zajištění pomoci při spolupráci s orgány sociálního zabezpečení, úřady práce a dalšími státními a jinými orgány a za tím účelem také zprostředkovat rodiči pomoc poradenského zařízení.

(3) Obecní úřad obce s rozšířenou působností může povinnosti uvedené v odstavci 1 uložit a pomoc podle odstavce 2 poskytnout i jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte.“.

- 9.** V § 14 odst. 1 se na konci písmene d) doplňují slova „nebo zrušení rozhodnutí o svěřením dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc“.

- 10.** V § 14 se doplňuje odstavec 4, který včetně poznámky pod čarou č. 12a zní:

„(4) Obecní úřad obce s rozšířenou působností je příslušný k součinnosti se soudem při výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí podle zvláštního právního předpisu^{12a)}.

^{12a)} § 272 až 273a občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 519/1991 Sb., zákona č. 202/1997 Sb., zákona č. 360/1999 Sb. a zákona č. 30/2000 Sb.“.

11. Za § 16 se vkládá nový § 16a, který včetně poznámky pod čarou č. 13a zní:

„§ 16a

(1) Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen posoudit, zda je třeba učinit opatření směřující k ochraně dítěte, jestliže dítě je se souhlasem rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte bez rozhodnutí příslušného orgánu předáno do péče osoby, která má zájem přijmout dítě do své trvalé nebo dlouhodobé péče. Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen taková opatření učinit zejména v případě, kdy osoba, která převzala dítě do své péče, bez zbytečného odkladu nepodá příslušnému orgánu návrh na osvojení dítěte, na svěřeni dítěte do pěstounské péče nebo do péče fyzické osoby, která má zájem stát se pěstounem, na svěřeni dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče nebo na jinou právní úpravu svého vztahu k dítěti podle zvláštního právního předpisu^{13a)}.

(2) Obecní úřad obce s rozšířenou působností poskytuje osobě, které bylo dítě předáno do péče (odstavec 1 věta první), pomoc při řešení problémů spojených s péčí o dítě, při podávání návrhů příslušným orgánům na úpravu právního vztahu této osoby k dítěti a při uplatňování nároků, zejména v sociální oblasti.

^{13a)} § 45 až 45d, § 63 až 82 zákona o rodině, ve znění zákona č. 132/1982 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 360/1999 Sb. a zákona č. 315/2004 Sb.“.

12. V § 20 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:

„(3) Zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče je zakázáno provádět jiným orgánům, než které jsou uvedeny v odstavci 2, a jiným právníckým nebo fyzickým osobám.“.

Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 4.

13. V § 21 se za odstavec 1 vkládají nové odstavce 2 a 3, které znějí:

„(2) V žádosti o zařazení do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče podané obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností žadatel uvede údaje a připojí doklady potřebné pro vedení spisové dokumentace.

(3) Po obdržení žádosti obecní úřad obce s rozšířenou působností posoudí, na základě údajů v žádosti uvedených a připojených dokladů, zda jsou splněny podmínky pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče a žádost

- a) zamítne, nejsou-li splněny podmínky uvedené v § 20 odst. 1 a 4,
- b) vrátí fyzické osobě, která žádá o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče dítěte s obvyklým bydlištěm v České republice, jestliže zjistí, že tato osoba splňuje podmínku pobytu na území České republiky podle § 20 odst. 1, avšak její obvyklé bydliště se prokazatelně nachází mimo území České republiky; zároveň jí sdělí, že žádost musí podat na příslušný orgán státu, ve kterém má obvyklé bydliště.“.

Dosavadní odstavce 2 až 5 se označují jako odstavce 4 až 7.

14. V § 21 se na konci odstavce 5 tečka nahrazuje středníkem a doplňuje se písmeno j), které zní:

„j) stanovisko zřizovatele zařízení pro výkon pěstounské péče (§ 44), vyžadované obecním úřadem obce s rozšířenou působností, podává-li žádost o zařazení do evidence žadatelů o zprostředkování pěstounské péče fyzická osoba, která vykonává pěstounskou péči v zařízení pro výkon pěstounské péče.“.

15. V § 21 odstavec 7 zní:

„(7) Obecní úřad obce s rozšířenou působností vydá rozhodnutí o zastavení řízení o zařazení do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče, jestliže osoba, která o zprostředkování žádala, vezme svou žádost zpět před postoupením spisové dokumentace krajskému úřadu.“.

16. V § 22 se za odstavec 4 vkládá nový odstavec 5, který zní:

„(5) Krajský úřad řízení o zařazení žadatele do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče

- a) přeruší na základě žádosti žadatele, a to na nezbytně nutnou dobu, odpovídající důvodům, které žadatel v žádosti o přerušení uvedl,
- b) přeruší, je-li proti žadateli vedeno trestní stíhání pro trestný čin, který směřoval proti životu, zdraví, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte, nebo pro jiný trestný čin, jehož spáchání může mít vliv na způsobilost žadatele k řádné výchově dítěte, a to až do pravomocného rozhodnutí v tomto trestním stíhání,
- c) může přerušit, jestliže je zahájeno trestní stíhání v případech uvedených v písmenu b) proti manželovi žadatele, jeho druhovi, dítěti nebo jiné osobě tvořící s žadatelem společnou domácnost^{9c)},
- d) může přerušit, zjistí-li na straně žadatele důvody bránící jeho odbornému posouzení podle § 27, a to na nezbytně nutnou dobu.“.

Dosavadní odstavce 5 až 9 se označují jako odstavce 6 až 10.

17. § 22 odstavec 6 zní:

„(6) Krajský úřad rozhoduje o zařazení žadatele do evidence žadatelů neprodleně po odborném posouzení žadatele podle § 27. V rozhodnutí o zařazení žadatele do evidence žadatelů krajský úřad stanoví žadateli povinnost hlásit krajskému úřadu všechny změny rozhodné pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče do 15 dnů ode dne jejich vzniku.“.

18. V § 22 odst. 7 písm. a) se část věty za středníkem, včetně středníku zrušuje.

19. V § 22 odst. 8 písm. b) se slova „12 kalendářních měsíců“ nahrazují slovy „3 let“.

20. V § 24 odst. 1 se na konci připojuje věta „Krajský úřad při zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče vychází z doporučení poradního sboru uvedeného v § 38a.“.

21. V § 24a odst. 1 se na konci připojuje věta „Ministerstvo při zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče vychází z doporučení poradního sboru uvedeného v § 38b.“.

22. V § 24b se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Datum právní moci rozhodnutí o svěření dítěte do péče budoucích osvojitelů nebo do péče fyzické osoby, která má zájem stát se pěstounem, je povinen neprodleně oznámit

- a) obecní úřad obce s rozšířenou působností krajskému úřadu,
- b) krajský úřad bezprostředně poté, kdy mu toto datum sdělil obecní úřad obce s rozšířenou působností, ministerstvu nebo Úřadu, jsou-li dítě nebo žadatelé vedeni v evidenci ministerstva nebo Úřadu.“.

23. V § 24c odstavec 4 zní:

„(4) Datum právní moci rozhodnutí o osvojení nebo o svěření dítěte do pěstounské péče je povinen pro účely vyřazení žadatele z evidence oznámit

- a) obecní úřad obce s rozšířenou působností krajskému úřadu,
- b) krajský úřad, bezprostředně poté, kdy mu toto datum sdělil obecní úřad obce s rozšířenou působností, ministerstvu, jsou-li dítě nebo žadatel vedeni v evidenci ministerstva.“.

24. V § 25 odst. 3 se na konci připojuje věta „Do evidence nelze zařadit osobu vhodnou stát se osvojitelem dětí uvedených v odstavci 1 písm. b), jestliže sice splňuje podmínku pobytu na území České republiky podle § 20 odst. 1, avšak její obvyklé bydliště se prokazatelně nachází mimo území České republiky.“.

25. V § 25 se doplňují odstavce 8 a 9, které včetně poznámky pod čarou č. 23a znějí:

„(8) Pro účely vedení evidence Úřadem je krajský úřad povinen

- a) na žádost Úřadu zjistit potřebné údaje a doplnit spisovou dokumentaci o dítěti vhodném k osvojení v cizině nebo o žadateli vhodném stát se osvojitelem dítěte z ciziny,
- b) na žádost Úřadu prošetřit poměry, v nichž dítě žije, jde-li o dítě, které bylo v České republice osvojeno na základě zprostředkování osvojení z ciziny nebo které má být z ciziny osvojeno a nachází se v České republice v péči budoucích osvojitelů,
- c) neprodleně oznámit Úřadu datum právní moci rozhodnutí o osvojení dítěte.

(9) Osvojení dítěte do ciziny je Úřad povinen oznámit

- a) obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností,
- b) matričnímu úřadu příslušnému podle zvláštního právního předpisu^{23a)} a
- c) ministerstvu.

^{23a)} § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.“.

26. V § 27 se vkládá nový odstavec 1, který zní:

„(1) Odborné posouzení pro zprostředkování osvojení a pěstounské péče zahrnuje

- a) posouzení dítěte a žadatele podle odstavce 2,
- b) zhodnocení přípravy k přijetí dítěte do rodiny, včetně speciální přípravy k přijetí dítěte pěstounem na přechodnou dobu (§ 11 odst. 2),
- c) vyjádření dětí žadatele k přijetí osvojovaného dítěte nebo dítěte svěřovaného do pěstounské péče do rodiny, jsou-li takového vyjádření schopni s ohledem na jejich věk a rozumovou vyspělost,
- d) posouzení schopnosti dětí žijících v domácnosti žadatele přijmout dítě do rodiny,
- e) zjištění bezúhonnosti žadatele, jeho manžela, druhá, dítěte a jiné osoby tvořící s žadatelem společnou domácnost; za bezúhonného se pro tyto účely nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin, který směřoval proti životu, zdraví, lidské důstojnosti, mravnímu vývoji nebo jmění dítěte, nebo pro jiný trestný čin, jehož spáchání může mít vliv na způsobilost žadatele k řádné výchově dítěte,
- f) u žadatelů vykonávajících pěstounskou péči v zařízení pro výkon pěstounské péče posouzení předpokladů k činnostem ve volném čase, spojeným s výchovou dětí,
- g) u žadatelů o zařazení do evidence osob vhodných pro výkon pěstounské péče na přechodnou dobu posouzení schopnosti pečovat o děti vyžadující speciální péči a schopnost spolupráce s rodiči těchto dětí.“.

Dosavadní odstavce 1 až 5 se označují jako odstavce 2 až 6.

27. V § 27 odst. 6 se slova „1 až 4“ nahrazují slovy „2 až 5“.

28. V části třetí se za hlavu IV vkládá nová hlava V, která včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 23b zní:

„Hlava V
Pěstounská péče na přechodnou dobu

§ 27a

(1) Krajský úřad vede pro účely zajištění pěstounské péče pro dítě na přechodnou dobu podle zvláštního právního předpisu^{23b)} evidenci osob, které mohou pěstounskou péči po přechodnou dobu vykonávat.

(2) Do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči po přechodnou dobu, se zařazují osoby, které na základě odborného posouzení mají předpoklady pro výkon takové péče o dítě, a to zejména z hlediska krátkodobosti takové péče a péče o dítě krátce po jeho narození.

(3) Do evidence uvedené v odstavci 1 se osoby zařazují na základě žádosti. V žádosti je nezbytné uvést

- a) údaje uvedené v § 21 odst. 5 písm. a) až e) a h),

- b) písemný souhlas s tím, že krajský úřad je oprávněn kdykoliv
 - 1. zjišťovat další údaje potřebné pro zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči po přechodnou dobu,
 - 2. zjistit, zda nedošlo ke změně skutečností uvedených v žádosti,
- c) stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností k žádosti o zařazení žadatele do evidence.

(4) Odborné posouzení žadatele se provede na základě žádosti podané podle odstavce 3; pro odborné posouzení žadatele platí § 27 obdobně.

(5) Krajský úřad vydá rozhodnutí o zařazení žadatele do evidence uvedené v odstavci 1 a o jeho vyřazení z této evidence nebo o tom, že žadatel do této evidence zařazen nebyl. Opis rozhodnutí uvedeného v předchozí větě zašle krajský úřad obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.

(6) Krajský úřad je povinen sdělit seznam osob zařazených do evidence osob, které mohou po přechodnou dobu vykonávat pěstounskou péči, a to včetně údajů uvedených v odstavci 3, ministerstvu a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností ve svém správním obvodu. Krajský úřad je povinen tento seznam bezodkladně doplňovat na základě změn, ke kterým v evidenci podle odstavce 1 došlo a toto doplnění sdělit také ministerstvu a uvedeným obecním úřadům obcí s rozšířenou působností.

^{23b)} § 45a odst. 2 zákona o rodině, ve znění zákona č. 132/1982 Sb. a zákona č. 91/1998 Sb.“.

Dosavadní hlavy V až IX se označují jako hlavy VI až X.

29. V § 28 se odstavec 2 včetně poznámky pod čarou č. 25 zrušuje a zároveň se zrušuje označení odstavce 1.

30. V § 29 odstavec 2 zní:

„(2) Zaměstnanec obce s rozšířenou působností zařazený do obecního úřadu je povinen

- a) nejméně jednou za 6 měsíců navštívit dítě, kterému byla nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova,
- b) nejméně jednou za 3 měsíce navštívit rodiče dítěte, kterému byla nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova, a to v období prvních 6 měsíců po přijetí dítěte do ústavního zařízení, a poté nejméně jednou za 6 měsíců,
- c) navštívit dítě uvedené v § 10a odst. 1 bezodkladně poté, kdy se o něm dozví a dále podle potřeb dítěte,

a to na základě zvláštního oprávnění vydaného obecním úřadem obce s rozšířenou působností, v němž je uvedeno jméno a příjmení zaměstnance, jeho další osobní údaje a vymezena činnost, kterou může tento zaměstnanec vykonávat.“.

31. Pod § 30 se doplňuje nadpis „Pobyt dítěte mimo ústav“.

32. V § 30 odst. 1 se slova „kterému byla nařízena ústavní výchova“ nahrazují slovy „které je v ústavním zařízení umístěno na základě předběžného opatření nebo rozhodnutí soudu o nařízení ústavní výchovy nebo kterému byla na základě rozhodnutí soudu uložena ochranná výchova“.

33. V § 30 odst. 1 se za slovo „doba“ vkládají slova „, , s výjimkou případů, kdy byla na základě rozhodnutí soudu uložena ochranná výchova,“.

34. V § 30 se za odstavec 1 vkládají nové odstavce 2 a 3, které znějí:

„(2) Písemný souhlas obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle odstavce 1 musí obsahovat určení osob, u nichž bude dítě pobývat, délku pobytu dítěte mimo ústav, na kterou se souhlas vydává, a místo pobytu dítěte.

(3) Při vydávání písemného souhlasu s pobytem dítěte mimo ústav podle odstavce 1 obecní úřad obce s rozšířenou působností přihlíží zejména k rodinnému a sociálnímu prostředí, v němž bude dítě pobývat. V případě pobytu dítěte u rodičů se přihlíží k tomu, zda rodiče projevují snahu o odstraňování důvodů, pro které byla nařízena ústavní výchova, posuzuje se podle § 27 odst. 1 písm. e) bezúhonnost fyzických osob, u nichž má dítě pobývat, nejde-li o souhlas s pobytem dítěte u rodičů, prarodičů nebo sourozenců. Pro účely vydání souhlasu může obecní úřad obce s rozšířenou působností požádat krajský úřad o odborné posouzení rodiče nebo jiné fyzické osoby, u níž má dítě pobývat, a požádat je o předložení výpisu z evidence Rejstříku trestů. Pro odborné posouzení platí § 27 přiměřeně.“.

Dosavadní odstavec 2 se označuje jako odstavec 4.

35. V § 33 odstavec 1 včetně poznámky pod čarou č. 29 zní:

„(1) Orgánem sociálně-právní ochrany příslušným podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže²⁹⁾ je obecní úřad obce s rozšířenou působností.

²⁹⁾ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).“.

Poznámka pod čarou č. 30 se zrušuje.

36. V § 33 odstavec 2 zní:

„(2) Orgánem sociálně-právní ochrany příslušným podle zákona o přestupcích³¹⁾, který se vyzumívá o nařízeném ústním jednání v řízení o přestupku proti mladistvým, který může podat odvolání proti rozhodnutí o přestupku, jehož se dopustil mladistvý a který podává návrh na upuštění od výkonu zbytku zákazu činnosti, je obecní úřad obce s rozšířenou

působností; ústního jednání o přestupku, je-li obviněným mladistvý, je povinen se účastnit zaměstnanec obce s rozšířenou působností zařazený do tohoto obecního úřadu.“.

37. V § 34 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Zaměstnanec obce s rozšířenou působností zařazený do obecního úřadu je při návštěvě ve věznici oprávněn nahlížet do dokumentace vztahující se k přípravě odsouzeného dítěte na budoucí povolání, k dítěti, o něž ve věznici pečuje odsouzená nebo obviněná žena, a k péči této ženy o dítě.“.

Dosavadní odstavec 4 se označuje jako odstavec 5.

38. V § 34 odst. 5 se za slovo „věznice“ vkládají slova „ , umožnit nahlížení do dokumentace podle odstavce 4“.

39. V § 35 odst. 2 se slova „výkonu činností podle odstavce 1“ nahrazují slovy „zajišťování sociálně-právní ochrany ve vztahu k cizině“.

40. V § 35 odst. 2 písm. a) včetně poznámky pod čarou č. 33a zní:

„a) vykonává funkci přijímacího a odesílacího orgánu a funkci ústředního orgánu při provádění mezinárodních smluv a nařízení Evropských společenství a pro účely prohlášení o vzájemnosti podle zvláštního právního předpisu^{33a)} a plní další povinnosti vyplývající pro Českou republiku z mezinárodních smluv týkajících se sociálně-právní ochrany dítěte³⁴⁾,

^{33a)} § 54 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů. Nařízení Rady (EU) č. 2201/2003, o soudní příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a věcech rodičovské zodpovědnosti.“.

41. V § 35 odst. 2 písm. g) se za slovo „cizině“ vkládají slova „a pro účely osvojení dítěte z ciziny“.

42. Za § 35 se vkládá nový § 35a, který zní:

„§ 35a

Obecní úřad obce s rozšířenou působností vydává zákonnému zástupci dítěte pro účely uplatňování nároků dítěte na výživné vůči povinné osobě žijící v cizině potvrzení o tom, že dítě je naživu a nachází se v péči zákonného zástupce; potvrzení vydává obecní úřad obce s rozšířenou působností na žádost zákonného zástupce.“.

43. Nadpis části třetí hlavy desáté zní: „Komise pro sociálně-právní ochranu dětí a poradní sbory.“.

44. V § 38 odst. 2 se za písmeno a) vkládají nová písmena b) až d), která znějí:

- „b) vypracovává sociálně preventivní programy na ochranu týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí a zajišťuje projednání jednotlivých případů týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí v komisi,
- c) určuje důležitost uskutečňování opatření v oblasti ochrany dětí před sociálně patologickými jevy a připravuje programy péče o problémové skupiny dětí,
- d) na žádost starosty posuzuje jednotlivé případy provádění sociálně-právní ochrany,“.

Dosavadní písmeno b) se označuje jako písmeno e).

45. V § 38 odst. 3 se za větu první vkládá nová věta, která zní: „U předsedy komise se nevyžaduje prokazování zvláštní odborné způsobilosti v oblasti sociálně-právní ochrany dětí.“.

46. Za § 38 se vkládají nové § 38a a § 38b, které znějí:

„§ 38a

(1) Hejtman kraje zřizuje pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče poradní sbor. Poradní sbor doporučuje pro určité dítě vedené v evidenci krajského úřadu podle § 22 odst. 2 vhodné žadatele vedené krajským úřadem nebo ministerstvem v evidenci žadatelů .

(2) Hejtman kraje jmenuje a odvolává předsedu poradního sboru, jeho zástupce a ostatní členy poradního sboru. Tajemníkem poradního sboru je zaměstnanec kraje zařazený do krajského úřadu na úseku sociálně-právní ochrany. U předsedy poradního sboru se nevyžaduje prokazování zvláštní odborné způsobilosti v oblasti sociálně-právní ochrany.

(3) Poradní sbor tvoří odborníci působící v oblasti sociálně-právní ochrany. Zejména jde o odborníky z oborů pediatrie, psychologie, pedagogiky, zástupce školských, zdravotnických nebo sociálních zařízení pro výkon ústavní výchovy, zaměstnance krajského úřadu a obecního úřadu obcí s rozšířenou působností sociálně-právní ochrany. Poradní sbor má nejméně 5 členů. Pro jednání poradního sboru a způsob usnášení platí § 38 odst. 4 obdobně.

(4) Pro účast členů na jednání poradního sboru a stanovení náhrad platí § 38 odst. 7 obdobně s tím, že náhradu jízdních výdajů a náhradu ušlého výdělku vyplácí krajský úřad.

§ 38b

(1) Ministr práce a sociálních věcí zřizuje pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče poradní sbor. Poradní sbor doporučuje pro určité dítě vedené v evidenci ministerstva podle § 23 vhodné žadatele vedené v evidenci žadatelů podle § 23. Poradní sbor má nejméně 5 členů a je usnášení schopný, jestliže je přítomna nadpoloviční většina členů.

(2) Ministr práce a sociálních věcí jmenuje a odvolává předsedu poradního sboru, jeho zástupce a ostatní členy poradního sboru. Tajemníkem poradního sboru je zaměstnanec ministerstva v oblasti sociálně-právní ochrany.

(3) Pro složení poradního sboru platí § 38a odst. 2 obdobně. Pro účast členů na jednání poradního sboru a stanovení náhrad platí § 38 odst. 7 obdobně s tím, že náhradu jízdních výdajů a náhradu ušlého výdělku vyplácí ministerstvo.“.

47. V § 42 odst. 1 se za slova „pomoc dítěti“ vkládají slova „staršímu jednoho roku“ a za slovo „ohrožený“ se vkládají slova „anebo ocitlo-li se dítě bez péče přiměřené jeho věku (§ 15)“.

48. V § 42 se za odstavec 1 vkládají nové odstavce 2 až 6, které včetně poznámky pod čarou č. 39a znějí:

„(2) Dítě se umísťuje v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě

- a) rozhodnutí soudu,
- b) žádosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností,
- c) žádosti zákonného zástupce dítěte,
- d) žádosti dítěte.

(3) Jde-li o dítě uvedené v odstavci 2 písm. b) a d), je obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen neprodleně podat návrh soudu na nařízení předběžného opatření, pokud není možno do doby, do níž je povinen o předběžném opatření rozhodnout soud^{39a)}, zajistit souhlas rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte s pobytem dítěte v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

(4) Je-li dítě umístěno v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu,

- a) je zaměstnanec obce s rozšířenou působností zařazený do obecního úřadu povinen navštěvovat toto dítě podle potřeby, nejméně však jednou za měsíc; pro navštěvování dítěte tímto zaměstnancem platí § 29 obdobně,
- b) může být povolen pobyt dítěte mimo toto zařízení u rodičů nebo jiných fyzických osob jen po předchozím písemném souhlasu obecního úřadu obce s rozšířenou působností; pro povolení pobytu, délku tohoto pobytu a vydání souhlasu s pobytem platí § 30 obdobně.

(5) Dítě může být umístěno v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě žádosti zákonného zástupce dítěte, jen jestliže byla mezi uvedeným zařízením a zákonným zástupcem dítěte uzavřena písemná dohoda, která obsahuje:

- a) název zařízení, jeho adresu a adresu sídla jeho zřizovatele,
- b) jméno a příjmení dítěte, datum jeho narození, adresu místa trvalého pobytu dítěte nebo jeho obvyklého bydliště,
- c) jméno a příjmení, datum narození, adresu místa trvalého pobytu nebo obvyklého bydliště zákonných zástupců dítěte,
- d) údaje o zdravotním stavu dítěte a způsob zajištění lékařské péče zdravotnickým zařízením,
- e) důvody pro umístění dítěte v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
- f) datum a čas dohodnutého přijetí dítěte do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
- g) souhlas zákonného zástupce s tím, že při pobytu v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc budou se na pobyt dítěte vztahovat pravidla stanovená ve vnitřním řádu tohoto zařízení,

- h) podmínky a způsob osobního, telefonického a písemného styku dítěte s dalšími osobami a vymezení okruhu těchto osob,
- i) způsob a výše úhrady příspěvku za pobyt dítěte v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
- j) podpis dohody zástupcem zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a zákonným zástupcem dítěte.

(6) Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc je povinno poskytovat služby a zajistit jeho provoz nepřetržitě.“

^{39a)} § 75 odst. 4 občanského soudního řádu, ve znění zákona č. 15/1998 Sb. a zákona č. 30/2000 Sb.“.

Dosavadní odstavce 2 a 3 se označují jako odstavce 7 a 8.

49. Za § 42 se vkládají nové § 42a až 42f, které včetně poznámek pod čarou č. 39b až 39d znějí:

„§ 42a

(1) Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

- a) zabezpečuje plné přímé zaopatření dítěte v zařízení spočívající v poskytování ubytování, stravování a ošacení,
- b) poskytuje výchovnou péči,
- c) zajišťuje lékařskou péči zdravotnickým zařízením,
- d) poskytuje poradenství dítěti, jeho rodičům nebo osobám odpovědným za výchovu dítěte,
- e) zajišťuje pomoc při přípravě dětí na školní vyučování a doprovod dětí do školy,
- f) vytváří podmínky pro zájmovou činnost dětí,
- g) je povinno poskytovat dítěti odbornou péči prostřednictvím sociálního pracovníka a psychologa,
- h) je povinno vydat vnitřní řád zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, který vychází z vymezení činnosti zařízení tímto zákonem.

(2) Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc vede o dětech v tomto zařízení

- a) evidenci, která obsahuje
 1. osobní údaje dítěte,
 2. datum přijetí dítěte do zařízení a datum jeho ukončení,
 3. důvod přijetí dítěte do zařízení,
- b) spisovou dokumentaci, která obsahuje
 1. údaje uvedené v evidenci v písm. a) bodech 1 až 3,
 2. kopie rozhodnutí soudu o umístění dítěte v zařízení, žádost obecního úřadu obce s rozšířenou působností o umístění dítěte v zařízení, doklad o přijetí dítěte a písemnou smlouvu rodičů nebo jiného zákonného zástupce dítěte s umístěním dítěte do zařízení,
 3. záznamy o spolupráci zařízení s orgány sociálně-právní ochrany, s dalšími orgány, právníckými i fyzickými osobami,
 4. záznamy o pomoci a léčbě poskytnuté dítěti, o přijatých opatřeních ve vztahu k dítěti, o poskytnuté lékařské péči a jejich důvodech,
 5. kopie hlášení obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností o tom, že dítě pobývá v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (§ 10 odst. 4),
 6. další údaje potřebné pro poskytování sociálně-právní ochrany.

(3) Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc může vykonávat činnost jen v objektu nebo prostorách, které jsou vybaveny

- a) přijímací místností,
- b) místnostmi pro ubytování a pro přípravu dětí na školní vyučování,
- c) jídelnou, v níž se děti stravují,
- d) prostory, v nichž se děti mohou věnovat zájmové a další činnosti ve svém volném čase,
- e) místností, v níž může být dítě umístěno v době nemoci.

Příspěvek na úhradu pobytu a péče

§ 42b

(1) Povinnost hradit příspěvek na úhradu pobytu a péče poskytované v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (dále jen „příspěvek“) mají

- a) rodiče dítěte nebo rodič, kterému bylo dítě rozhodnutím soudu svěřeno do výchovy, popřípadě jiná osoba povinná výživou dítěte,
- b) nezletilá matka umístěná společně s dítětem v takovém zařízení,
- c) poživatel sirotčího důchodu oboustranně osiřelého dítěte.

(2) Výše příspěvku činí za kalendářní měsíc, s výjimkou odstavce 4,

- a) 1 300 Kč, jde-li o dítě do 6 let věku,
- b) 1 495 Kč, jde-li o dítě od 6 let do 10 let věku,
- c) 1 690 Kč, jde-li o dítě do 15 let věku,
- d) 1 885 Kč, jde-li o dítě starší 15 let věku.

(3) Pokud se zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc vyplácí podle zvláštního právního předpisu^{39a)} přídavek na dítě, snižuje se o jeho výši příspěvek podle odstavce 2.

(4) Výše příspěvku nezletilých matek umístěných společně s dítětem v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc činí za kalendářní měsíc 10 % z výše rodičovského příspěvku poskytnutého podle zvláštního právního předpisu^{39b)}.

(5) Za období kratší než kalendářní měsíc se výše příspěvku stanoví podle počtu dnů. Denní úhrada nákladů činí jednu třicetinu výše příspěvku za kalendářní měsíc podle odstavce 2.

(6) Příspěvek se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru.

(7) Rodiče se na hrazení příspěvku podle odstavce 2 podílejí rovným dílem.

§ 42c

Výše příspěvku při umístění dítěte do zařízení vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu nebo žádosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností stanoví rozhodnutím obecní úřad obce s rozšířenou působností. Při umístění dítěte do uvedeného zařízení na základě žádosti zákonných zástupců stanoví výši příspěvku zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc písemnou dohodou (§ 42 odst. 5) uzavřenou s rodiči nebo osobami uvedeným v § 42b odst. 1.

§ 42d

(1) Příspěvek se na žádost osob uvedených v § 42b odst. 1 nebo z podnětu zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc sníží nebo nevyžaduje, jestliže po zaplacení příspěvku

by jejich příjem nebo příjem jejich rodiny poklesl pod částku životního minima stanovenou zvláštním zákonem^{39c)}. Příspěvek se rovněž nevyžaduje, jestliže osoba uvedená v § 42b odst. 1 nebo osoba s ní společně posuzovaná je příjemcem dávky sociální péče poskytnuté z důvodu sociální potřeby podle zvláštního právního předpisu^{39d)}. Pokud by příspěvek snížený podle věty první byl nižší než 100 Kč, nevyžaduje se.

(2) Osoby uvedené v § 42b odst. 1 jsou povinny doložit výši svých příjmů nebo příjmů jejich rodiny pro snížení nebo nevyžadování příspěvku podle odstavce 1 a vždy po uplynutí 6 měsíců od posledního doložení příjmů prokazovat, že splňují podmínky pro snížení nebo nevyžadování příspěvku. Dále jsou tyto osoby povinny bezodkladně oznamovat změny v příjmech, které by mohly mít vliv na výši příspěvku stanovenou podle odstavce 1. V případě nesplnění těchto povinností se příspěvek zvýší, a to od doby kdy marně uplynula lhůta pro prokázání splnění podmínek, nebo i zpětně od doby, kdy došlo ke změně v příjmech.

(3) Příjmy podle odstavců 1 a 2 a osoby společně posuzované podle odstavce 1 se rozumí příjmy a osoby uvedené v zákoně o životním minimu^{39c)}.

§ 42e

Výše příspěvku ze sirotčího důchodu^{39e)} oboustranně osiřelého dítěte činí za kalendářní měsíc částku stanovenou v § 42b odst. 2 podle věku dítěte.

§ 42f

(1) Příspěvek za kalendářní měsíc se hradí nejpozději do patnáctého dne následujícího měsíce. Příspěvek náleží zařízení od prvního dne pobytu dítěte v zařízení, pokud bylo dítě k pobytu přijato v době do 15 hodin.

(2) Pobývá-li dítě mimo zařízení po dobu alespoň dvou dnů po sobě jdoucích, snižuje se měsíční částka úhrady za každý takový den o jednu třicetinu; denní úhrada se nesnižuje, odejde-li dítě ze zařízení v době po 15 hodině nebo vrátí-li se do zařízení před 15 hodinou.

(3) Zařízení provede vyúčtování přeplatků a nedoplatků do patnáctého dne měsíce následujícího po provedení úhrady příspěvku podle odstavce 1. Výsledky vyúčtování za uplynulé čtvrtletí písemně oznámí zařízení osobě, která příspěvek hradí.

^{39a)} § 18 zákona č. 117/1995 Sb., ve znění zákona č. 242/1997 Sb.

^{39b)} § 32 zákona č. 117/1995 Sb., ve znění zákona č. 242/1997 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 453/2003 Sb. a zákona č. 237/2004 Sb.

^{39c)} Zákon č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 84/1993 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 289/1997 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 271/2001 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 438/2003 Sb. a zákona č. 436/2004 Sb.

^{39d)} Zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění zákona č. 84/1993 Sb., zákona č. 165/1993 Sb., zákona č. 307/1993 Sb., zákona č. 182/1994 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 134/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 136/1996 Sb., zákona č. 133/1997 Sb., zákona č. 280/2003 Sb., zákona č. 422/2003 Sb. a zákona č. 436/2004 Sb.

^{39e)} § 52 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.“.

50. V § 44 odst. 3 písmeno b) zní:

„b) stanovení nejnižšího a nejvyššího počtu dětí, u nichž bude v zařízení pěstounská péče vykonávána tak, že pěstoun bude mít v pěstounské péči nejméně čtyři děti a celkový počet dětí v zařízení, včetně dětí pěstouna, popřípadě dalších dětí, nesmí přesáhnout počet

šesti dětí. Počet šesti dětí v zařízení lze překročit, jen budou-li pěstounu svěřeny do pěstounské péče sourozenci nebo půjde-li o dítě pěstouna, které po uzavření dohody začalo pobývat v zařízení,“.

51. V § 44 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) V dohodě lze sjednat, že v zařízení může pobývat osoba, která byla do nabytí zletilosti v pěstounské péči pěstouna, a za jakých podmínek.“.

Dosavadní odstavec 4 se označuje jako odstavec 5.

52. V § 45 odst. 1 se na konci písmene b) tečka nahrazuje čárkou a doplňují se nová písmena c) a d), která znějí:

- „c) umožnit zřizovateli zařízení dohlížet na dodržování podmínek stanovených pro výkon pěstounské péče v zařízení tímto zákonem nebo dohodou,
- d) průběžně doplňovat své odborné znalosti a dovednosti vztahující se k péči o dítě a k výchově dítěte.“.

53. V § 45 odst. 2 písmeno g) zní:

- „g) dohlížet na dodržování podmínek stanovených pro výkon pěstounské péče v zařízeních stanovených tímto zákonem nebo dohodou.“.

54. V § 45 odst. 2 se na konci písmene g) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno h) které zní:

- „h) poskytovat pěstounovi součinnost při doplňování odborných znalostí a dovedností.“.

55. V § 46 odst. 2 se číslo „2,4“ nahrazuje číslem „3“.

56. V § 46 odst. 4 se za slova „i po dobu“ vkládá slovo „dočasné“.

57. V § 48 odst. 2 písm. b) se za slovo „vzniku“ doplňují slova „podle § 31 a 32“.

58. V § 48 odst. 2 písm. g) se slova „a oznamovat je obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností“ zrušují.

59. 59. V § 48 odst. 2 se na konci písmene g) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno h), které zní:

- „h) poskytovat fyzickým osobám vhodným stát se osvojiteli nebo pěstouny a osvojitelům nebo pěstounům poradenskou pomoc související s osvojením dítěte nebo svěřením dítěte do pěstounské péče.“.

60. V § 49 odst. 2 písmeno b) zní:

„b) prokázání odborné způsobilosti u všech osob, které budou sociálně-právní ochranu přímo poskytovat, předložení dokladu o ukončení jejich vzdělání a předložení seznamu jejich dřívějších zaměstnání a dalších pracovních činností,“.

61. V § 49 odst. 2 se na konci písmene f) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno g), které zní:

„g) předložení výroční zprávy o činnosti a hospodaření, a pokud pověřená osoba nevydává výroční zprávu, předložení jiného dokladu, který obsahuje popis její činnosti a pravidla hospodaření.“.

62. V § 49 odstavec 3 zní:

„(3) Pro účely rozhodování o vydání pověření si krajský úřad nebo komise vyžádá vyjádření obecního úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu má žadatel trvalý pobyt nebo sídlo, a v případě, že žadatel vyvíjí činnost ve správním obvodu jiného obecního úřadu obce s rozšířenou působností, než má trvalý pobyt nebo sídlo, vyžádá si také vyjádření tohoto obecního úřadu s rozšířenou působností. Obecní úřad obce s rozšířenou působností se vyjádří zejména k dosavadní činnosti žadatele.“.

63. V § 49 odst. 4 se na konci textu písmene c) doplňují slova „a podrobný popis činností, na které se žádá o vydání pověření“.

64. V § 49 se za odstavec 4 vkládá nový odstavec 5, který zní:

„(5) Pověření se vydá, prokáže-li žadatel, že splňuje podmínky uvedené v odstavci 2. V rozhodnutí o pověření se uvede rozsah poskytované sociálně-právní ochrany a místo, kde může být taková činnost vykonávána. Jde-li o rozhodnutí, kterým se osoba pověřuje ke zřízení a provozování zařízení sociálně-právní ochrany, s výjimkou výchovně rekreačních táborů pro děti, uvede se v rozhodnutí název a sídlo zařízení, pro které se pověření vydává.“.

Dosavadní odstavce 5 až 10 se označují jako odstavce 6 až 11.

65. V § 49 odst. 6 se na konci doplňuje věta „Je-li proti žadateli nebo jiným osobám, které jsou v žádosti o vydání pověření uvedeny jako osoby, které budou přímo sociálně-právní ochranu poskytovat, vedeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání trestného činu uvedeného v předchozí větě, řízení o vydání pověření se přerušuje, a to až do doby pravomocného rozhodnutí v takovém trestním stíhání.“.

66. V § 49 se odstavec 7 zrušuje.

Dosavadní odstavce 8 až 11 se označují jako odstavce 7 až 10.

67. V § 49 odstavec 8 zní:

„(8) Pověřená osoba je povinna

- a) orgánu, který rozhodl o pověření, do 15 dnů oznámit změny ve skutečnostech rozhodných pro vydání pověření nebo pozastavení činnosti uvedené v pověření,
- b) orgánu, který rozhodl o pověření, poskytnout potřebné podklady a umožnit vstup do prostor, v nichž se sociálně-právní ochrana vykonává, a to za účelem přezkoumání podmínek pro vydání pověření stanovených v odstavci 2,
- c) vést záznamy o své činnosti související s poskytováním sociálně-právní ochrany a předložit je na požádání orgánu, který rozhodl o vydání pověření,
- d) vypracovat výroční zprávu o své činnosti v sociálně-právní ochraně za kalendářní rok a zaslat ji nejpozději do 30. června následujícího kalendářního roku orgánu, který rozhodl o vydání pověření; výroční zpráva může být zveřejněna v rozsahu a za podmínek stanovených v § 57 odst. 2,
- e) oznámit termín a místo konání výchovně rekreačního tábora pro děti příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany nejpozději jeden měsíc před započítáním jeho konání.“

68. Za § 49 se vkládá nový § 49a, který včetně nadpisu a poznámek pod čarou č. 45a a 45b zní:

„§ 49a

Odborná způsobilost pro poskytování sociálně-právní ochrany

pověřenými osobami

(1) Sociálně-právní ochranu mohou poskytovat osoby, které získaly vzdělání uvedené v odstavci 2.

(2) Vzděláním pro účely poskytování sociálně-právní ochrany pověřenými osobami je

- a) ukončené vysokoškolské studium ve studijních programech sociální péče, sociální politika a sociální práce, sociální práce, sociální pedagogika, speciální pedagogika, psychologie, vychovatelství, ošetřovatelství, všeobecné lékařství a dětské lékařství,
- b) ukončené vyšší odborné studium v oboru sociální práce, sociální pedagogika, charitní a sociální péče, charitní a sociální činnost, sociálně-právní činnost, dvouoborové studium sociální pedagogika a teologie a ukončené studium pro diplomované zdravotní sestry,
- c) vzdělání v rozsahu, ve kterém se vyžaduje pro získání osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti na úseku sociálně-právní ochrany podle zvláštního právního předpisu^{45a)} a praxe v trvání nejméně jednoho roku,
- d) absolvování vzdělávacích kurzů v celkovém rozsahu nejméně 100 hodin a praxe v trvání nejméně jednoho roku, jde-li o osoby, které ukončily vysokoškolské nebo vyšší odborné studium v jiných oborech, než jsou uvedeny v písmenu a) a b),
- e) absolvování vzdělávacích kurzů v rozsahu nejméně 100 hodin a praxe v trvání nejméně 5 let, jde-li o osoby, které dosáhly středního nebo základního vzdělání,
- f) absolvování přípravy organizované pro dobrovolníky vysílající organizací, které byla udělena akreditace Ministerstvem vnitra podle zvláštního právního předpisu^{45b)}, je-li tato příprava zaměřena na pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase.

(3) Za praxi podle odstavce 2 se považuje činnost v oblasti péče o rodinu a děti.

(4) Odborná způsobilost se prokazuje dokladem o absolvování studia a potvrzením o odborné praxi, které vystavují ty orgány nebo osoby, u nichž byla odborná praxe konána.

^{45a)} Zákon č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 46/2004 Sb.

^{45b)} Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), ve znění zákona č. 436/2004 Sb.“.

69. § 50 odst. 1 zní:

„(1) Orgán sociálně-právní ochrany, který vydal pověření, rozhodne o odnětí pověření

- a) požádá-li pověřená osoba o zrušení pověření,
- b) v řízení o přestupcích podle § 59c,
- c) nevykonává-li pověřená osoba činnost na kterou jí bylo vydáno pověření a tuto skutečnost ve stanovené lhůtě neoznámí [§ 49 odst. 8 písm. a)], nebo
- d) pokud po oznámení o pozastavení činnosti pověřená osoba do doby jednoho roku od tohoto oznámení nezačala znovu činnost, na niž jí bylo vydáno pověření, vykonávat.

70. V § 51 odst. 5 písm. a) na konci bodu 3 se středník nahrazuje čárkou a doplňují se body 4 až 6 , které znějí:

- „4. úřadu státní sociální podpory údaje potřebné pro podání návrhu soudu na stanovení výživného a návrhu na výkon rozhodnutí, jde-li o výživné na děti uvedené v § 19 odst. 4,
- 5. ústavnímu zařízení (§ 29 odst. 1) informace o poměrech v rodině dítěte, které bylo do těchto zařízení umístěno na základě rozhodnutí soudu, a je-li tomuto dítěti zprostředkovávána pěstounská péče nebo osvojení, též informace o postupu při tomto zprostředkování,
- 6. věznicí, ve které dítě vykonává trest odnětí svobody, informace potřebné pro dosažení účelu trestu,“.

71. V § 51 odst. 5 se na konci textu písmene b) doplňují slova „ , anebo že dochází k násilí mezi rodiči, jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte a dalšími fyzickými osobami v domácnosti obývané dítětem“.

72. V § 53 odst. 1 se za slova „poskytnutí sociálně-právní ochrany“ vkládají slova „nebo pro účely rozhodování o vydání pověření“.

73. V § 55 se za odstavec 4 vkládá nový odstavec 5, který včetně poznámky pod čarou č. 50a zní:

„(5) Nahlížet do spisové dokumentace vedené o dítěti, nejde-li o část týkající se správního řízení, je oprávněn na základě písemné žádosti pouze rodič dítěte, kterému náleží

rodičovská zodpovědnost, nebo jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte. Nevidomé osobě bude obsah spisové dokumentace přečten a obecní úřad obce s rozšířenou působností umožní na požádání této osoby, aby do spisu nahlížel její průvodce. Rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte mají právo při nahlížení do spisové dokumentace činit si z ní výpisy; nejsou však oprávněni pořizovat obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy a pořizovat kopie spisové dokumentace nebo její části. Na nahlížení do spisové dokumentace se nevztahuje zákon o svobodném přístupu k informacím^{50a)}.

^{50a)} Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění zákona č. 101/2000 Sb., zákona č. 159/2000 Sb. a zákona č. 39/2001 Sb.“.

Dosavadní odstavec 5 se označuje jako odstavec 6.

Dosavadní poznámka pod čarou č. 50a se označuje jako poznámka pod čarou č. 50b, a to včetně odkazu na poznámku pod čarou.

74. V § 57 odst. 1 se za text „§ 7“ vkládají slova „ , jsou povinni zachovávat mlčenlivost o místu pobytu rodiče, který se stal obětí domácího násilí v rodině s nezletilým dítětem“.

75. V § 58 odstavci 3 se za slovo „táboře“ vkládají slova „ , pobytu dítěte v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc“.

76. V § 58a se vkládají nové odstavce 1 a 2, které znějí:

„(1) Ministerstvo řídí výkon státní správy na úseku sociálně-právní ochrany a kontroluje výkon přenesené působnosti orgánem kraje na úseku sociálně-právní ochrany.

(2) Krajský úřad řídí a kontroluje výkon státní správy na úseku sociálně-právní ochrany na území kraje.“.

Dosavadní text § 58a se označuje jako odstavec 3.

77. V § 59 odst. 1 se na konci písmene g) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno h), které zní:

„h) nesplní oznamovací povinnost v případech uvedených v § 10a odst. 3.“.

78. V § 59 odst. 2 se za slova „až f)“ doplňují slova „a h)“.

79. V § 59 odst. 3 se za slova „a g)“ nahrazují slovy „ , g) a h)“.

80. V § 59b odst. 1 písm. c) se slovo „oznamovací“ zrušuje.

81. V § 59b odst. 1 se na konci písmene e) tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena f) a g) , která znějí:

„f) nesplní oznamovací povinnost v případech uvedených v § 10a odst. 1 až 3,

g) poruší zákaz uvedený v § 20 odst. 3 a zprostředkovává nebo umožní kontakt mezi dítětem vhodným k osvojení nebo ke svěřením do pěstounské péče a zájemci o osvojení nebo o svěřením dítěte do pěstounské péče, popřípadě zprostředkovává kontakt mezi rodičem dítěte a takovými zájemci, a to za účelem udělení souhlasu rodiče se svěřením dítěte do péče těchto zájemců.“.

82. V § 59b odst. 2 se za text „písm. e)“ vkládá text „a f)“.

83. V § 59b odst. 2 se na konci odstavce 2 se doplňuje věta „Za přestupek podle odstavce 1 písm. g) lze uložit pokutu do 200 000 Kč, a je-li takový přestupek spáchán do 3 let ode dne, kdy rozhodnutí orgánu sociálně-právní ochrany o uložení trestu za obdobné jednání nabylo právní moci nebo pokud porušením takového zákazu byl získán majetkový prospěch, lze uložit pokutu do 500 000 Kč.“.

84. V § 59b odst. 3 se na konci písmene e) tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena f) a g) , která znějí:

„f) odstavec 1 písmeno f) orgán sociálně-právní ochrany, který byl příslušný k přijetí oznámení podle § 10a odst. 1 až 3,

g) odstavec 1 písmeno g) krajský úřad, v jehož obvodu má dítě místo trvalého pobytu nebo v jehož obvodu má dítě obvyklé bydliště.“.

85. V § 59c odstavec 1 zní:

„(1) Pověřená osoba se dopustí přestupku tím, že

a) překračuje rozsah sociálně-právní ochrany stanovený v pověření, nebo nevykonává sociálně-právní ochranu za podmínek stanovených v § 49 nebo porušuje povinnosti vyplývající z tohoto pověření,

b) porušuje práva dětí žijících v zařízení sociálně-právní ochrany a neplní povinnosti nutné pro jejich ochranu,

c) porušuje podle zjištění orgánů veřejného zdraví závažně a opakovaně hygienické a protiepidemiologické předpisy,

d) nesplní oznamovací povinnost v případech uvedených v § 49 odst. 8 písm. a),

e) neposkytne podle § 49 odst. 8 písm. b) orgánu, který rozhodl o pověření potřebné podklady nebo neumožní tomuto orgánu vstup do prostor, v nichž se sociálně-právní ochrana dětí vykonává,

f) nevede podle § 49 odst. 8 písm. c) záznamy o své činnosti nebo tyto záznamy na požádání orgánu, který vydal pověření, tyto záznamy nepředloží,

g) nevypracuje nebo nepředloží výroční zprávu o své činnosti podle § 49 odst. 8 písm. d),

h) neoznámí termín a místo konání výchovně rekreačního tábora pro děti podle § 49 odst. 8 písm. e)“.

86. V § 59c se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Za přešupek podle odstavce 1 písm. d) až h) lze uložit pokutu do 50 000 Kč.“.

87. V § 59d odst. 1 se na konci písmene g) tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena h) a i), která znějí:

„h) nesplní oznamovací povinnost v případech uvedených v § 10 odst. 5,

i) nesplní povinnosti uvedené v § 10a odst. 1 a 2.“.

88. V § 61 odst. 2 písm. a) se za slova „uvedené v“ vkládá text „§ 11 odst. 2 písm. a),“.

89. V § 61 odst. 2 se za písmeno a) vkládají nová písmena b) a c), která znějí:

„b) místem trvalého pobytu fyzické osoby vhodné stát se osvojitelem nebo pěstounem a místem trvalého pobytu osvojitele nebo pěstouna, jde-li o případy uvedené v § 11 odst. 2 písm. b),

c) místem sídla zařízení sociálně-právní ochrany nebo zřizovatele výchovně rekreačních táborů pro děti, jde-li o jejich zřízení nebo zrušení,“.

Dosavadní písmeno b) se označuje jako písmeno d).

90. V § 61 odst. 3 písm. a) se text „10 odst. 5“ nahrazuje textem „10a odst. 1“ za text „§ 15 odst. 2“ se vkládá text „ , § 16“.

91. V § 61 odst. 3 se na konci písmene c) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se nové písmeno d), které zní:

„d) místem sídla zdravotnického zařízení nebo pověřené osoby, jde-li o oznamování skutečností nasvědčujících tomu, že by se dítě po narození mohlo stát dítětem uvedeným v § 6 odst. 1 (§ 10a odst. 2).“.

92. V § 61 odst. 5 se za text „§ 50“ doplňují slova „nebo místem konání výchovně rekreačního tábora pro děti, jde-li o vydání nebo odnětí pověření k výkonu těchto zařízení“.

93. V § 62 se za odstavec 2 vkládají nové odstavce 3 a 4 které znějí:

„(3) Orgán sociálně-právní ochrany příslušný podle § 61, který má navštívit dítě v rodině nebo pro účely sociálně-právní ochrany provést šetření u jiných osob, je oprávněn dožádat jiný orgán sociálně-právní ochrany, v jehož obvodu se dítě nebo jiné osoby nachází. Dožádaný orgán sociálně-právní ochrany je povinen dožádání vyhovět. Věta první se nevztahuje na navštívení dětí svěřených do výchovy jiných fyzických osob než rodičů podle § 19 odst. 5.

(4) Obecní úřad obce s rozšířenou působností, který je místně příslušný podle § 61, je oprávněn požádat obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož správním obvodu má bydliště rodič dítěte, o součinnost při zprostředkování pomoci poradenského zařízení pro rodiče, jehož dítě bylo umístěno do zařízení pro výkon ústavní výchovy (§ 12 odst. 2). Dožádaný obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen dožádání vyhovět.“.

Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 5.

94. V § 62 odst. 5 se slova „a 2“ nahrazují slovy „až 4“.

95. § 63 zní:

„§ 63

Řízení, nestanoví-li tento zákon jinak, se zahajuje na základě písemné žádosti podané orgánu sociálně-právní ochrany

- a) příslušnému k přijetí žádosti podle § 20 odst. 1, jde-li o zařazení do evidence žadatelů (§ 22),
- b) příslušnému k rozhodnutí o svěřeni dítěte do péče budoucích pěstounů nebo osvojitelů (§ 19 odst. 1 a 2),
- c) příslušnému k rozhodnutí o vydání pověření podle § 49, s výjimkou případu uvedeného v § 38 odst. 2 písm. a),
- d) jehož zvláštním orgánem je komise uvedená v § 38 odst. 2 písm. a), jde-li o vydání pověření k výkonu sociálně-právní ochrany, k jehož vydání je tato komise příslušná.

Jde-li o písemnou žádost uvedenou v písmenech c) a d), podává se tato žádost na tiskopisu předepsaném ministerstvem.“.

96. V § 64 se na konci odstavce 1 doplňuje věta „Účastníkem řízení v řízení o zařazení do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče je pouze žadatel.“.

97. V § 64 odst. 2 se za číslicí „5“ vkládá text „a 6“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Pověřená osoba, které bylo před 1. červencem 2005 vydáno pověření k výkonu sociálně-právní ochrany krajským úřadem nebo ministerstvem, je povinna orgánu sociálně-právní ochrany dětí, který pověření vydal, nejpozději do 30. června 2006
 - a) prokázat splnění požadavku odborné způsobilosti osob, které sociálně-právní ochranu dětí vykonávají,
 - b) oznámit místo výkonu činnosti nebo název a sídlo všech zařízení, v nichž je sociálně-právní ochrana dětí vykonávána, jde-li o pověřenou osobu, které bylo uděleno pověření ke zřízení zařízení sociálně-právní ochrany dětí,

- c) prokázat splnění podmínek vyžadovaných od 1. července 2005 pro zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.
2. Orgán sociálně-právní ochrany, který pověření k výkonu sociálně-právní ochrany vydal, je povinen poučit pověřené osoby o tom, že je třeba požádat o nové rozhodnutí o pověření k výkonu sociálně-právní ochrany.
 3. Krajský úřad je povinen nejpozději do šesti měsíců ode dne splnění povinností podle odstavce 1 posoudit, zda jsou splněny podmínky pro výkon sociálně-právní ochrany pověřenou osobou stanovené od 1. července 2005 a o pověření nově rozhodnout. Pověření k výkonu sociálně-právní ochrany, vydané před 1. červencem 2005 pozbývají platnosti dnem, kdy nové rozhodnutí o pověření k výkonu sociálně-právní ochrany nabylo právní moci, nejpozději dnem 1. ledna 2007.
 4. Změnila-li se po rozhodnutí o pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí před 1. červencem 2005 místní příslušnost krajského úřadu k vydání takového rozhodnutí, je krajský úřad, který před uvedeným datem rozhodnutí vydal, povinen postoupit spisovou dokumentaci místně příslušnému krajskému úřadu, který o pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí podle odstavce 3 rozhodne.
 5. Řízení o žádostech o vydání pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí, o nichž nebylo před 1. červencem 2005 pravomocně rozhodnuto, se dnem 1. července 2005 zastavují. Krajský úřad, který byl příslušný k řízení o takové žádosti v prvním stupni, je povinen sdělit žadateli, aby podal novou žádost o vydání pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí, a to podle právní úpravy platné po 30. červnu 2005.
 6. Odstavce 1 až 5 platí obdobně pro pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí pověřenými osobami, o nichž rozhoduje komise pro sociálně-právní ochranu dětí.
 7. Povinnost úhrady příspěvku na úhradu potřeb dítěte v zařízeních pro děti vyžadující okamžitou pomoc vzniká dnem 1. října 2005.
 8. Je-li v zařízeních pro výkon pěstounské péče zřízených před 1. červencem 2005 počet dětí vyšší, než od uvedeného data připouští čl. I bod 50, může být pěstounská péče vykonávána i nadále s tím, že ke změně počtu dětí může dojít, jen je-li to v souladu s čl. I bodem 50.
 9. O žádostech o zařazení do evidence žadatelů o osvojení nebo pěstounské péči, o nichž nebylo pravomocně rozhodnuto před 1. červencem 2005, rozhodne příslušný krajský úřad podle předpisů platných před 1. červencem 2005. Bude-li žadateli v rozhodnutí o zařazení do evidence žadatelů uložena povinnost zúčastnit se přípravy k přijetí dítěte do rodiny, je povinností krajského úřadu přípravu žadatele zajistit.
 10. Dokončit přípravu fyzických osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny k přijetí dítěte do rodiny, která nebyla ukončena před 1. červencem 2005, je povinen obecní úřad obce s rozšířenou působností.
 11. Lhůta pro návštěvu rodiče, jehož dítě bylo po nařízení ústavní výchovy přijato do ústavního zařízení nebo do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc před 1. červencem 2005, začíná běžet ode dne účinnosti tohoto zákona.

Čl. III

Zmocnění

Předseda vlády se zmocňuje, aby ve Sbírce zákonů vyhlásil úplné znění zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění účinném k 1. lednu 2006.

ČÁST DRUHÁ
ZMĚNA ZÁKONA O RODINĚ

Čl. IV

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění zákona č. 132/1982 Sb., zákona č. 234/1992 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 72/1995 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 301/2000 Sb., zákona č. 109/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 321/2000 Sb. a zákona č. 315/2004 Sb., se mění takto:

1. V § 45a se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který včetně poznámky pod čarou č. 5a zní

„(2) Soud může podle odstavce 1 na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí svěřit dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu osobám, které jsou podle zvláštního právního předpisu zařazeny do evidence osob vhodných k výkonu pěstounské péče po přechodnou dobu^{5a)}, a to na

- a) přechodnou dobu, po kterou nemůže rodič ze závažných důvodů dítě vychovávat,
- b) dobu, po jejímž uplynutí lze podle § 68a dát souhlas rodiče s osvojením, nebo
- c) dobu do rozhodnutí soudu o tom, že rodiče neprojeví opravdový zájem o dítě (§ 68).

Jde-li o svěřením dítěte do pěstounské péče podle písmene b) nebo c), svěřím soud dítě do pěstounské péče předběžným opatřením.

^{5a)} § 27a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.“.

Dosavadní odstavce 2 a 3 se označují jako odstavce 3 a 4.

2. V § 45a se doplňuje odstavec 5, který zní:

„(5) Bylo-li dítě svěřeno do pěstounské péče podle odstavce 2, je soud povinen nejméně jedenkrát za tři měsíce přezkoumat, zda trvají důvody pro svěřením dítěte do pěstounské péče podle citovaného ustanovení. Za tím účelem si vyžaduje zejména zprávy příslušného orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Soud rozhodne o výchově dítěte vždy, odpadnou-li důvody, pro které bylo dítě svěřeno do pěstounské péče podle odstavce 2.“

3. 3. V § 45b se na konci odstavce 2 doplňuje věta „předchozí věty neplatí, jde-li o případy uvedené v § 45a odstavci 2.“.

4. 4. V § 46 odst. 1 větě první se za slovo „dítě“ vkládají slova „starší jednoho roku“.

5. V § 46 odst. 2 se za slovo „nebo“ vkládají slova „ , jde-li o dítě starší jednoho roku,“.

ČÁST TŘETÍ
ZMĚNA OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU

Čl. V

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 36/1967 Sb., zákona č. 158/1969 Sb., zákona č. 49/1973 Sb., zákona č. 20/1975 Sb., zákona č. 133/1982 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 328/1991 Sb., zákona č. 519/1991 Sb., zákona č. 263/1992 Sb., zákona č. 24/1993 Sb., zákona č. 171/1993 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 152/1994 Sb., zákona č. 216/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 238/1995 Sb., zákona č. 247/1995 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 31/1996 Sb., zákona č. 142/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 269/1996 Sb., zákona č. 2002/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 15/1998 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 165/1998 Sb., zákona č. 326/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 2/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 46/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 130/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 204/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., zákona č. 367/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 137/2001 Sb., zákona č. 231/2001 Sb., zákona č. 271/2001 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 276/2001 Sb., zákona č. 317/2001 Sb., zákona č. 451/2001 Sb., zákona č. 491/2001 Sb., zákona č. 501/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 202/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., zákona č. 309/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 476/2002 Sb., zákona č. 88/2003 Sb. a zákona č. 340/2004 Sb., se mění takto:

1. V § 76a se na konci odstavce 1 doplňuje věta „Jde-li o svěření dítěte do pěstounské péče podle zvláštního právního předpisu^{33a)} na přechodnou dobu, po jejímž uplynutí lze dát souhlas rodiče s osvojením, nebo na dobu do rozhodnutí soudu o tom, že rodič neprojevil opravdový zájem o dítě, má se vždy za to, že je příznivý vývoj dítěte vážně ohrožen.“

Poznámka pod čarou č. 33a zní:

„^{33a)} § 45 odst. 2 písm. b) a c) zákona o rodině, ve znění zákona č. 132/1982 Sb. a zákona č. 91/1998 Sb.“.

2. V § 76a odst. 4 se za slovo „vykonatelnosti“ vkládají slova „ , s výjimkou předběžného opatření o svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu, u něhož trvá předběžné opatření po dobu, po kterou trvají důvody, pro které bylo dítě na přechodnou dobu do pěstounské péče svěreno“.

ČÁST ČTVRTÁ
ÚČINNOST

Čl. VI

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2005, s výjimkou čl. I bodů 77 až 87, které nabývají činnosti dnem 1. ledna 2006.

Důvodová zpráva

Obecná část

a) Zhodnocení platného právního stavu

Sociálně-právní ochrana dětí je upravena zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), který vyčlenil sociálně-právní ochranu ze sociálního zabezpečení a zakotvil ji jako samostatný systém ochrany práv dětí. Zákon vymezil úkoly orgánů sociálně-právní ochrany při ochraně práv dětí na příznivý vývoj a řádnou výchovu a na ochranu jejich oprávněných zájmů.

Soustavu orgánů sociálně-právní ochrany tvořily při přijetí zákona obce v přenesené působnosti, okresní úřady, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Ve vymezeném rozsahu přiznal zákon zajišťování sociálně-právní ochrany rovněž obcím v samostatné působnosti a fyzickým a právnickým osobám na základě pověření k výkonu sociálně-právní ochrany. V souvislosti se změnami ve veřejné správě byly mezi orgány doplněny krajské úřady, které převzaly významnou úlohu při zprostředkování náhradní rodinné péče, a zejména pak od 1. ledna 2003 došlo k zásadní změně struktury orgánů sociálně-právní ochrany v souladu s přijatou koncepcí reformy veřejné správy; došlo k přesunu kompetencí zejména na obecní úřady obcí s rozšířenou působností.

Zákon vedle působnosti orgánů sociálně-právní ochrany upravuje rovněž jejich spolupráci s dalšími orgány ochrany dětí, především se soudy, a zakotvuje plnění povinností v sociálně-právní ochraně některých orgánů, zařízení i fyzických a právnických osob ve vztahu k orgánům sociálně-právní ochrany. Zvláště důležité je stanovení povinností rodičů při spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany.

Základním principem, na kterém je zákon postaven, je odpovědnost státu za zajištění ochrany dítěte a péče o dítě, která je nezbytná pro všestranné blaho dítěte, a to při současném respektování zákonných práv rodičů. Jakmile jsou však práva nebo vývoj dítěte ohroženy, je právem i povinností státu zasáhnout do poměrů dítěte a jeho rodiny, a to i proti vůli rodičů. Mezi hlavní oblasti, na které se působení zákona zaměřuje, patří preventivní působení na rodinu při podezření z narušení příznivého vývoje dítěte, opatření na ochranu dětí v krizových situacích, zprostředkování osvojení a pěstounské péče, sledování vývoje dětí žijících v náhradní rodinné péči nebo nacházejících se v péči ústavních zařízení, ochrana dětí před sociálně patologickými jevy, pravidla pro spolupráci s cizinou ve věcech sociálně-právní ochrany dětí a podmínky, za nichž mohou vybrané činnosti sociálně-právní ochrany realizovat nestátní subjekty.

b) Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Navrhovaná úprava je odezvou zkušeností s více než čtyřletou aplikací zákona. Zhodnocení poznatků získaných při uplatňování zákona v praxi dovoluje navrhnout takové změny a doplnění, které přispějí k jeho efektivnějšímu působení, a tudíž i k posílení kvality sociálně-právní ochrany dětí. Návrh reaguje na změny v úloze a postavení orgánů veřejné správy. Navrhovaná úprava nemění základní koncepci a zaměření zákona, přesto však v jednotlivých oblastech, které zákon reguluje, výrazně napomáhá v úsilí o co nejúčinnější ochranu práv a oprávněných zájmů dětí.

Návrh novelizace zákona se předkládá v souladu se záměrem podpořit všechny formy náhradní péče o dítě, které umožní dítěti vyrůstat v prostředí co nejblíže prostředí rodinnému, a zaměřuje se na prevenci sociálně patologických jevů a na zkvalitnění právního prostředí směrem k prosazování garanční a atestační funkce státu při práci s dětmi a mládeží.

Právní úprava směřuje k naplnění usnesení vlády č. 343 ze dne 7. dubna 2003, o Koncepci státní politiky pro oblast dětí a mládeže do roku 2007. Z úkolů schválených tímto usnesením vlády na období let 2003 a 2004 vyplývá pro Ministerstvo práce a sociálních věcí kromě jiného také úkol zpracovat novelu zákona, která by měla zejména

- posílit ochranu dětí před týráním a zneužíváním,
- zajistit ochranu dětí před nezákonnými manipulacemi při zprostředkování náhradní rodinné péče, a
- stanovit další podmínky pro neziskové organizace garantující kvalitní a odborný výkon sociálně-právní ochrany těmito organizacemi.

Navrhovaná novelizace zákona je charakterizována také tím, že by měla přispět k prohloubení plnění závazků, které pro Českou republiku vyplývají z mezinárodních smluv týkajících se sociálně-právní ochrany dětí, především z Úmluvy o právech dítěte a Úmluvy o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení.

Novelou zákona se navrhuje provést zejména tyto změny:

1. Upřesňuje se vymezení vzájemných vazeb mezi jednotlivými orgány a dalšími subjekty provádějící sociálně-právní ochranu dětí, zejména pokud jde o stanovení řídicí pravomoci krajských úřadů ve vztahu k obecním úřadům obcí s rozšířenou působností.
2. Doplnuje se okruh dětí, na které se sociálně-právní ochrana zaměřuje, o děti, které jsou rodiči z důvodu nedostatečné péče a malého zájmu opakovaně svěřovány do péče různých zařízení s celodenním provozem, a o děti ohrožené domácím násilím mezi rodiči nebo jinými osobami, neboť počet těchto dětí se neustále zvyšuje. Toto doplnění bude znamenat i to, že státní orgány pověřené osoby, školy, školská, zdravotnická a další zařízení budou mít oznamovací povinnost týkající se těchto dětí vůči orgánům sociálně-právní ochrany, kterým bude též nově umožněno sankcionovat nesplnění zákonné oznamovací povinnosti. Ukazuje se totiž, že bez hrozby postihu nepřístupují některé subjekty k plnění této povinnosti s dostatečnou odpovědností.
3. Rozšiřuje se povinnost oznámit orgánům sociálně-právní ochrany údaje o ohrožených dětech a této povinnosti se nelze zprostit s odkazem na povinnou mlčenlivost stanovenou zvláštními předpisy, což platí zejména pro zdravotnická zařízení a jejich pracovníky. Do úpravy oznamovací povinnosti se dále zahrnuje rovněž situace, kdy matka dává již před narozením dítěte najevo svou vůli vzdát se péče o dítě a vyslovit souhlas s jeho osvojením. Včasné vyrozumění o těchto případech umožní orgánům sociálně-právní ochrany poskytnout matce i dítěti odpovídající pomoc a předejít vzniku krizové situace po porodu.
4. Další změny se týkají oblasti zprostředkování náhradní rodinné péče. Nově a zcela jednoznačně se zakotvuje úprava spočívající v tom, že v souladu s principy Úmluvy o právech dítěte nesmí kromě orgánů sociálně-právní ochrany nikdo jiný provádět zprostředkování náhradní rodinné péče a že jakékoliv zprostředkování realizované jinými subjekty je nedovoleným nezákonným zprostředkováním. Tato skutečnost již sice nesporně vyplývá ze stávajícího určení orgánů, které zprostředkování zajišťují, a ze stávající úpravy rozsahu, v jakém mohou být soukromé subjekty pověřeny výkonem sociálně-právní ochrany, nicméně zkušenosti z praxe ukazují, že je nezbytné stanovit takovou úpravu zcela jednoznačně. Výslovný a jednoznačný zákaz zprostředkování náhradní rodinné péče mimo rámec zákona vyloučí jakékoliv výkladové pochybnosti.

Odůvodněnost zakotvení výslovného zákazu ostatně potvrzuje i zkušenost ze zahraniční právní úpravy. V úpravě odborného posuzování žadatelů o zprostředkování náhradní rodinné péče se podtrhuje význam posuzování jejich bezúhonnosti. Účelem je zamezit v přístupu do náhradní rodinné péče těm lidem, jejichž péče by mohla znamenat nebezpečí pro příznivý vývoj dítěte.

Na základě poznatků z praxe se dále navrhuje, aby absolvování přípravy k přijetí dítěte do rodiny vždy předcházelo rozhodnutí o zařazení žadatele o zprostředkování do evidence krajského úřadu, který zprostředkování provádí. Důvodem tohoto předřazení je fakt, že mnozí žadatelé si teprve během přípravy uvědomí, co všechno přijetí cizího dítěte do náhradní rodinné péče obnáší, a také proto, že je praktické zohlednit výsledek přípravy při zařazování žadatele do evidence pro účely zprostředkování. Příprava budoucích pěstounů a osvojitelů bude v působnosti krajského úřadu, který rozhoduje o zařazení žadatelů o zprostředkování náhradní rodinné péče do své evidence, namísto obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Krajským úřadům se navrhuje poskytnout ve vztahu k žadatelům větší časový prostor pro zprostředkování náhradní rodinné péče. Je třeba, aby krajský úřad měl možnost úspěšně završit proces zprostředkování u co nejvyššího počtu žadatelů, kteří jsou schopni vytvořit dítěti nové rodinné prostředí.

5. S náhradní rodinnou péčí souvisí rovněž návrh na zákonnou úpravu postavení, působnosti a složení poradních sborů pro zprostředkování náhradní rodinné péče, které již dnes i bez zákonné úpravy vyvíjí činnost na krajské úrovni. Poradní sbory umožňují zapojení odborníků z různých oborů do procesu, vyhledávání vhodné náhradní rodiny pro konkrétní dítě, což se pozitivně projevuje ve výsledné úspěšnosti zprostředkování. Vedle poradních sborů, v postavení zvláštních orgánů kraje pro výkon přenesené působnosti, bude zřízen také poradní sbor při Ministerstvu práce a sociálních věcí, který bude příslušný ke zprostředkování v případech, kdy se ve stanovených lhůtách nepodaří zprostředkovat osvojení nebo svěření dítěte do pěstounské péče krajskému úřadu.

U komisí pro sociálně-právní ochranu dětí, které jsou od 1. ledna 2003 zřizovány v obcích s rozšířenou působností, je nezbytné v porovnání s nynějším stavem poněkud upřesnit náplň jejich působnosti, což by mělo být impulsem do nové etapy činnosti těchto orgánů.

6. V rámci navrhovaných změn jsou významné návrhy týkající se zařízení sociálně-právní ochrany. Bezpodmínečně je třeba prohloubit dosavadní úpravu především u zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, neboť novela zákona o rodině účinná od 1. 7. 2002, která vzešla z poslanecké iniciativy, stanoví svěření dítěte do péče tohoto zařízení jako alternativu k nařízení ústavní výchovy. Bez zakotvení podrobnějších podmínek pro provoz a vybavení zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc přináší praktická realizace novely zákona o rodině komplikace z hlediska náležité ochrany dětí, neboť stávající zákonná úprava těchto zařízení byla připravována s tím, že v nich budou děti pobývat pouze krátkodobě. Určitá zpřesnění jsou pak žádoucí rovněž u zařízení pro výkon pěstounské péče.
7. Jednou z nejvýznamnějších oblastí sociálně-právní ochrany dětí je činnost fyzických a právnických osob pověřených k výkonu sociálně-právní ochrany. Stát na jedné straně respektuje přirozený prostor pro působení nestátních subjektů ve vybraných oblastech

sociálně-právní ochrany, v nichž má neziskový sektor své neodmyslitelné místo a v nichž jsou aktivity tohoto sektoru nesporným obohacením celkové úrovně sociálně-právní ochrany. Na druhé straně je ovšem stát odpovědný za výkon sociálně-právní ochrany a za její kvalitu, a to i tehdy, když je poskytována soukromými subjekty. Musí být proto založen takový mechanismus pověřování a kontroly nestátních subjektů, který odpovídající kvalitu sociálně-právní ochrany skutečně zajistí. V tomto ohledu má zákon dosud deficit v úpravě požadavků na kvalifikaci osob, které na základě pověření hodlají sociálně-právní ochranu přímo poskytovat. Tento nedostatek se odstraňuje určením požadovaného stupně a zaměření vzdělání uvedených osob, případně určením požadované délky jejich odborné praxe. Takové určení koresponduje se skutečností, že pouze lidé s adekvátní odbornou způsobilostí mohou ohroženým dětem, jejich rodičům nebo náhradním rodičům nabídnout potřebnou pomoc.

8. Dosavadní systém náhradní péče o dítě by měl být doplněn o možnost svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu, jako alternativu k péči ústavní. Umístění dítěte do této péče by mělo být vázáno na předpoklad návratu dítěte zpět do péče svých rodičů nebo širší rodiny, nebo svěření do péče náhradních rodičů.

Zásadním předpokladem svěření dítěte do této péče by měl být v první řadě jeho zdravotní stav, který nevyžaduje poskytování speciální péče a dále zvláštní odborné předpoklady vybraných pěstounů pro výkon této formy pěstounské péče.

Navrhuje se proto doplnit rovněž zákon o rodině v tom smyslu, aby bylo možné za stanovených podmínek svěřit dítě do pěstounské péče po přechodnou dobu (tedy nikoli do péče předadopční), a to do doby, než rodič bude moci opět převzít péči o dítě nebo než se vyřeší situace dítěte jiným vhodným způsobem.

Hlavním úkolem těchto pěstounů bude samozřejmě péče o osobu dítěte, avšak vedle toho by měli ve spojení s orgánem sociálně-právní ochrany dětí a rodiči přispívat k vytvoření podmínek umožňujících návrat dítěte do původní rodiny nebo jeho přechod do rodiny náhradní.

Soud, který svěří dítě do této formy pěstounské péče, bude vázán v období každých 3 měsíců přezkoumat, zda trvají důvody a podmínky svěření dítěte do této péče.

Aby bylo navrhované řešení efektivní, je nezbytné je realizovat urychleně, a to předběžným opatřením soudu. Proto se navrhuje i změna občanského soudního řádu.

c) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Návrh je v souladu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod a respektuje závazky vyplývající pro Českou republiku z ratifikovaných mezinárodních smluv.

d) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, její slučitelnost s právními akty Evropských společenství

Navrhovaná novelizace zákona o sociálně-právní ochraně dětí je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, zejména s Úmluvou o právech dítěte, která byla publikována pod č. 104/1991 Sb., a s Úmluvou o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (sdělení č. 43/2000 Sb.m.s.).

Podle čl. 4 Úmluvy o právech dítěte jsou smluvní státy povinny učinit všechna potřebná zákonodárná, správní a jiná opatření k provedení práv uznaných touto úmluvou. Zamýšlené úpravy zákona mají vztah především k čl. 3, 12, 13, 18, 19, 20 a 35 Úmluvy. Čl. 3 odst. 3 ukládá smluvním státům povinnost zabezpečit, aby instituce, služby a zařízení odpovědné za péči a ochranu dětí odpovídaly standardům stanoveným kompetentními úřady. V člancích 12 a 13 Úmluvy je upraveno právo dítěte svobodně vyjadřovat své názory a v rámci svobody projevu přijímat, vyhledávat a rozšiřovat informace. V čl. 18 se výslovně uznává prvotní odpovědnost rodičů za výchovu a vývoj dítěte a zaručuje se jim pomoc státu při plnění úkolů výchovy dětí. Čl. 19 Úmluvy zavazuje smluvní státy učinit všechna potřebná opatření k ochraně dětí před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním, zanedbáváním nebo vykořisťováním, přičemž ochranná opatření mají zahrnovat rovněž účinné postupy k vytvoření sociálních programů zaměřených na poskytnutí nezbytné podpory dítěti a těm, jimž je svěřeno, jakož i jiné formy prevence. Čl. 20 Úmluvy zakotvuje právo dítěte dočasně nebo trvale zbaveného svého rodinného prostředí a dítěte, které ve svém vlastním zájmu nemůže být v tomto prostředí ponecháno, na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem, včetně zabezpečení náhradní péče. V čl. 35 Úmluvy se smluvním státům stanoví povinnost přijmout všechna nezbytná opatření k zabránění obchodování s dětmi.

Oblast sociálně-právní ochrany dětí není předmětem práva Evropských společenství.

e) Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované úpravy

Lze předpokládat, že realizace navrhovaných úprav si vyžádá určité náklady, a to jednak v souvislosti se zřízením a činností krajských poradních sborů a poradního sboru Ministerstva práce a sociálních věcí pro zprostředkování náhradní rodinné péče, jednak v návaznosti na přenesení zajišťování přípravy budoucích pěstounů a osvojitelů k přijetí dítěte do rodiny do působnosti krajských úřadů a dále v souvislosti se zvýšením odměny za výkon pěstounské péče a za práce spojené s péčí o svěřené děti poskytované pěstounovi vykonávajícímu pěstounskou péči v zařízení pro výkon pěstounské péče.

Výdaje spojené s ustavením a činností poradních sborů pro zprostředkování náhradní rodinné péče by při započítání náhrad poskytovaných členům uvedených orgánů za účast na jejich jednání neměly přesáhnout částku 1 500 tis. Kč za rok. Náklady vynaložené krajskými úřady na zajištění přípravy k přijetí dítěte do rodiny by se měly ročně pohybovat okolo 12 000 tis. Kč. Tato kalkulace vychází z počtu žadatelů o osvojení a pěstounskou péči v posledních letech, který činí přibližně 3 100 žadatelů. Jedná se přibližně o 95 % manželských párů a 5 % jednotlivých žadatelů, přičemž průměrné náklady na přípravu jednoho manželského páru nebo žadatele jako jednotlivce činí zhruba 7 tis. Kč. Náklady související se zvýšením odměny poskytované zřizovatelem pěstounovi vykonávající pěstounskou péči v zařízení pro výkon pěstounské péče by při navýšení této odměny o 0,6 násobku částky na zajištění osobních potřeb pěstouna měly činit cca 920 tis. Kč. Zřizovateli těchto zařízení jsou přitom v převážné míře krajské úřady v rámci své samostatné působnosti.

Celkové náklady spojené s realizací navrhované novelizace by měly činit **14 420 tis. Kč za rok.**

Pokud jde o dopad na státní rozpočet, je třeba přihlížet ke skutečnosti, že podle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, náleží krajům příspěvek ze státního rozpočtu na plnění úkolů

v přenesené působnosti. Z hlediska financování působností svěřených krajům je současný stav takový, že vlastními daňovými příjmy krajů je kryto zhruba 20% výdajů krajů. Při zohlednění tohoto procentního poměru by představovaly nároky na státní rozpočet vyžádané přijetím navrhované novelizace přibližně částku 11 540 tis. Kč. Vzhledem k tomu, že navrhovaná zákonná úprava by měla nabýt účinnosti k 1. 7. 2005, je třeba na rok 2005 nárokovat pouze polovinu celkových nákladů, tj. 5 770 tis. Kč.

Zvláštní část:

K části první

K čl. I

K bod 1

Rozšiřuje se okruh dětí, na něž se zaměřuje sociálně-právní ochrana podle § 6 zákona. Důvodem této změny je skutečnost, že stále častěji se vyskytují případy, kdy jsou děti na základě žádosti zákonných zástupců umístovány zejména do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, diagnostického ústavu, kojeneckého ústavu nebo dětského domova pro děti do tří let věku. Odůvodnění rodičů pro umístění dítěte do zařízení bývá např. takové, že si potřebují vyřešit svoji sociální nebo bytovou situaci, přičemž je zřejmé, že nejeví snahu a zájem o skutečné řešení a uspořádání svých poměrů tak, aby mohli trvale převzít péči o dítě, nebo nemají zájem o výchovu dítěte. O těchto dětech se zpravidla nedozví orgán sociálně-právní ochrany, a to i přesto, že jejich strádání je zjevné. Proto je třeba, aby v demonstrativním výčtu ohrožených dětí byly tyto děti zmíněny výslovně. Je žádoucí, aby orgán sociálně-právní ochrany věděl o těchto dětech a mohl jim ve spolupráci s příslušným zařízením poskytovat účinnou pomoc.

Do kategorie ohrožených dětí je nutné rovněž zařadit děti, které se setkávají s domácím násilím. V rodinách s dětmi, v nichž dochází mezi rodiči k fyzickému a psychickému násilí je toto násilí silným zdrojem traumatizace dítěte. Proto je třeba aby orgán sociálně-právní ochrany zamezoval negativnímu působení takového rodinného prostředí na dítě.

K bodu 2

S právem dítěte svobodně vyjadřovat své názory ve všech záležitostech, které se jej dotýkají (§ 8 odst. 2 zákona, čl. 12 Úmluvy o právech dítěte, § 31 odst. 3 zákona o rodině), je spojeno právo dítěte být v potřebném rozsahu informováno o opatřeních, která mají vztah k jeho osobě. Navrhované ustanovení zaručující dítěti právo obdržet informace od orgánů sociálně-právní ochrany, navazuje na platnou právní úpravu a dále ji rozšiřuje.

Náležitě informování dítěte ze strany orgánů sociálně-právní ochrany je obzvláště důležité např. v případě nařízení ústavní výchovy, kdy by dítěti měly být ještě před jeho umístěním do ústavního zařízení vysvětleny důvody, pro které je nařízení ústavní výchovy nezbytné. Dítě má však právo dostávat všechny důležité informace i v průběhu soudního nebo správního řízení a v opodstatněných případech také mimo rámec těchto řízení. Rozsah a forma sdělení informací samozřejmě musí vždy odpovídat věku a rozumové vyspělosti konkrétního dítěte.

K bodu 3

Oznamovací povinnost státních orgánů a dalších právnických i fyzických osob má velký význam pro provádění sociálně-právní ochrany. Doplňuje se nově povinnost matričního úřadu oznámit, že do matriční knihy nebyl zapsán otec dítěte. Jde o oznámení velmi závažné skutečnosti týkající se výchovy dítěte, zajištění jeho výživy apod.

Orgán sociálně-právní ochrany dětí by měl v tomto případě především dbát ochrany práva dítěte na znalost obou svých rodičů, práva na jejich péči, včetně vyživovací povinnosti v souladu s úpravou čl. 7 Úmluvy o právech dítěte. Za tímto účelem by měl v těchto případech zjistit postoj matky, nabídnout matce potřebné sociálně-právní poradenství a provést záznam o důvodech, které matce brání v označení otce dítěte, který bude zároveň podkladem pro možné budoucí dožádání orgánů sociální péče při posuzování sociální potřeby matky (podmínka uplatnění zákonných nároků).

S ohledem na význam oznamovací povinnosti se jednoznačně stanoví, že jejím splněním nedojde k porušení zákonem stanovené povinnosti mlčenlivosti.

K bodu 4

Zákonem se zakládá povinnost zdravotnického zařízení zaznamenat úraz dítěte.

Ze studií týkajících se syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, z praktických poznatků zdravotnických zařízení a ze zkušeností orgánů sociálně-právní ochrany vyplývá, že nejpočetnější skupinou oznamovatelů podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání dítěte jsou lékaři. Poznávají tento jev zejména podle neobvyklosti zranění a z rozporu s předkládaným vysvětlením doprovázející osoby o anamnéze vzniku úrazu dítěte. Dotazník o úrazu dítěte má přispět k včasnému podchycení případů týraného a zneužívaného dítěte, k získání podkladů pro sociální šetření, popř. i k získání důkazního materiálu při pozdějším vyšetřování případu. Zavedení dotazníku o úrazu dítěte nezatíží práci samotného lékaře, neboť je určen k vyplnění doprovázející osobou.

Podrobnosti k dotazníku o úrazu dítěte stanoví prováděcí předpis Ministerstva zdravotnictví vydaný ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí.

K bodu 5

Vedle povinnosti stanovené dosavadní úpravou, tj. že zdravotnické zařízení je povinno oznámit případ, že matka po narození dítěte opustila a zanechala je ve zdravotnickém zařízení, stanoví se nově povinnost, že zdravotnická zařízení a pověřené osoby jsou povinny oznamovat orgánu sociálně-právní ochrany své poznatky o případech, kdy matka dává ještě před narozením dítěte najevo svůj záměr nevykonávat rodičovskou zodpovědnost k dítěti a vyslovit po narození dítěte souhlas s jeho osvojením. V žádném případě se nejedná o sankční opatření vůči matce, která vyslovila svůj záměr udělit po porodu souhlas s osvojením dítěte. Prevence v tomto případě spočívá v poskytnutí pomoci ženě, která se zpravidla ocitla v nelehké životní situaci, a to při zachování případné anonymity, tj. i při zachování možnosti utajeného porodu. Cílem je eliminovat neuvážená rozhodnutí vyplývající z momentální tíživé situace. Poskytovaná sociálně-právní pomoc bude spočívat zejména v řešení materiálních podmínek, včetně bydlení (např. zajištění pobytu v azylovém zařízení, pomoc při zajištění

sociálních dávek a podání návrhů na stanovení výživného apod.), ale i poskytnutí psychoterapeutické pomoci apod.

Zákonem se také doplňuje oznamovací povinnost, kdy lze předpokládat, že dojde ke změně, popř. dochází ke změně osob pečujících o dítě, tedy ke změně výchovného prostředí, které není dočasné. Z obsahu rodičovské zodpovědnosti vyplývá pro rodiče právo, aby své dítě svěřil do péče jiných osob, a to i v případě, že rodič nadále nehodlá rodičovskou zodpovědnost ve vztahu k dítěti vykonávat. Navrhovanou úpravou nebude nijak dotčeno právo rodiče rozhodnout v rámci výkonu rodičovské zodpovědnosti o svěřením dítěte do péče někoho jiného. Cílem navrhované úpravy je posílit ochranu dítěte v těchto situacích tím, že o situaci vzniklé po předání dítěte by měl být co nejdříve informován orgán sociálně-právní ochrany dětí, neboť dítě, které rodič již dále nechce vychovávat, patří bezpochyby mezi děti, na které se sociálně-právní ochrana zaměřuje (§ 6 odst. 1 písm. a) zákona). Orgán sociálně-právní ochrany musí posoudit, zda osoby, které dítě přijaly, jsou schopny zajistit řádnou péči o konkrétní dítě s ohledem na jeho zdravotní a výchovná specifika, a v případě potřeby poskytnout těmto osobám pomoc při úpravě jejich poměru k dítěti a při řešení otázky hmotného zabezpečení.

K bodu 6

Jde o legislativně technickou úpravu.

K bodu 7

V zájmu hospodárnosti, zkvalitnění koordinace a celkové organizace zprostředkování náhradní rodinné péče je vhodné přesunout zajišťování přípravy budoucích pěstounů a osvojitelů k přijetí dítěte do rodiny z působnosti obecních úřadů obcí s rozšířenou působností do působnosti krajských úřadů. Krajské úřady odpovídají za zprostředkování náhradní rodinné péče na území kraje a rozhodují o zařazení zájemců o náhradní rodinnou péči do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče. Kromě toho v řadě případů je pro obecní úřady obcí s rozšířenou působností značně náročné zajistit odpovídající odbornou úroveň tohoto poradenství.

Spolu se zajišťováním přípravy k přijetí dítěte do rodiny se do působnosti krajských úřadů svěřuje rovněž poskytování poradenství osobám vhodným stát se osvojiteli nebo pěstouny a osvojitelům nebo pěstounům. Krajský úřad může pro tento účel využít zařízení odborného poradenství zřízená krajem v samostatné působnosti (§ 39 zákona) anebo může při poskytování poradenské pomoci v oblasti náhradní rodinné péče spolupracovat s nestátními subjekty pověřenými výkonem sociálně-právní ochrany dětí.

K bodu 8

V řadě případů nejsou rodiče dítěte schopni řešit problémy spojené s výchovou dítěte bez odborné poradenské pomoci, a to zejména v situaci předrozvodových sporů o úpravu výchovy dítěte a realizaci styků rodičů a dítěte. Je proto nezbytné v zájmu dítěte, na něž je zřejmý negativní dopad těchto sporů, zachovat oprávnění obecního úřadu obce s rozšířenou působností, uložit rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu, využít pomoc odborného poradenského zařízení.

K bodům 9 a 10

Doplňuje se oprávnění obecního úřadu obce s rozšířenou působností podávat, za podmínek stanovených zákonem o rodině, návrh soudu na zrušení svěřeni dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, a to jako důsledek novely zákona o rodině, která založila možnost svěřeni dítěte do péče uvedeného zařízení.

Dále se určuje, že při výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí podle občanského soudního řádu, je příslušným k součinnosti obecní úřad obce s rozšířenou působností.

K bodu 11

Návrhem se doplňuje povinnost obecního úřadu obce s rozšířenou působností zabývat se případy, kdy dítě je se souhlasem rodiče předáno bez rozhodnutí soudu nebo orgánu sociálně-právní ochrany do péče jiné osoby než rodiče, a toto dítě se tím zpravidla ocitá ve velice nejistém postavení. Osoby, kterým bylo dítě svěřeno, k němu nemají žádná práva a povinnosti a kromě souhlasu rodiče postrádají jakýkoliv právní základ pro svou péči o dítě. Orgán sociálně-právní ochrany proto musí posoudit, zda osoby, u nichž se dítě aktuálně nachází, jsou schopny poskytnout dítěti odpovídající péči a zda není nezbytné obrátit se na soud s návrhem či podnětem na okamžitou úpravu poměrů dítěte (např. formou předběžného opatření podle § 76a nebo § 76 o.s.ř.). Pokud dítě bezprostředně ohroženo není, bude se další postup orgánu sociálně-právní ochrany odvíjet od počínání osob, které převzaly dítě do péče. Budou-li tyto osoby podle poznatků orgánu sociálně-právní ochrany schopny dobře se o dítě postarat a podají-li příslušnému soudu nebo orgánu sociálně-právní ochrany bez zbytečného odkladu návrh na svěřeni dítěte do některé z forem náhradní rodinné péče, nebude dán důvod pro zásah ze strany orgánu sociálně-právní ochrany. Činnost orgánu sociálně-právní ochrany se soustředí na poskytnutí pomoci osobám, které se ujaly péče o dítě, a to zejména při úpravě jejich poměru k dítěti a při řešení otázky hmotného zabezpečení. Naopak v případě, že u dotyčných osob nebude zajištěna kvalitní péče o dítě, bude orgán sociálně-právní ochrany povinen učinit ve spolupráci se soudem potřebná opatření k ochraně práv a zájmů dítěte.

K bodu 12

Podle článku 20 Úmluvy o právech dítěte má dítě dočasně nebo trvale zbavené svého rodinného prostředí nebo dítě, které ve svém vlastním zájmu nemůže být ponecháno v tomto prostředí, právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem. Smluvní státy jsou povinny zabezpečit takovému dítěti v souladu se svým vnitrostátním zákonodárstvím náhradní péči. Ve smyslu Úmluvy je tedy stát odpovědný za zajištění náhradní péče, včetně náhradní rodinné péče. Z tohoto důvodu je zprostředkování osvojení a pěstounské péče v § 20 odst. 2 zákona plně vyhrazeno orgánům sociálně-právní ochrany, konkrétně krajským úřadům a ministerstvu, a v případě zprostředkování osvojení ve vztahu k cizině, Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí. Vzhledem k tomu, že zprostředkovatelská činnost realizovaná mimo státem garantovaný systém může mít pro dítě značné škodlivé následky, je nezbytné povinnost státu v tom směru ještě více zdůraznit, a to jednoznačným zákazem zprostředkování náhradní rodinné péče pro všechny jiné subjekty než ty, které jsou uvedeny v § 20 zákona.

Důsledky porušení tohoto zákona, spolu s vymezením pojmu „zprostředkování“ se uvádí v bodu 81, který upravuje přestupky.

K bodu 13 až 16

Obecní úřad obce s rozšířenou působností, který je příslušný k přijetí žádosti o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče, bude po obdržení každé žádosti provádět posouzení, zda jsou splněny základní zákonné předpoklady pro zprostředkování náhradní rodinné péče. Jestliže dospěje k závěru, že tyto předpoklady naplněny nejsou, není možné na základě takové žádosti činit jakékoliv úkony vedoucí ke zprostředkování náhradní rodinné péče a obecní úřad obce s rozšířenou působností musí rozhodnout o zamítnutí žádosti. Takovým způsobem bude nezbytné postupovat zejména v těch případech, kdy žadatel nespĺňuje podmínky pobytu na území České republiky vymezené v § 20 odst. 1 zákona nebo kdy žadatel podává žádost o zprostředkování náhradní rodinné péče ve vztahu ke konkrétnímu dítěti. Pokud žadatel omezí svou žádost pouze na konkrétní dítě, je ze své podstaty zprostředkování vyloučeno a je třeba, aby se s odpovídajícím návrhem obrátil na soud s návrhem na osvojení nebo svěřeni dítěte do pěstounské péče.

K zamítnutí žádosti je třeba přistoupit také ve všech případech, ve kterých by zprostředkování prováděné na základě žádosti bylo v rozporu s haagskou Úmluvou o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (sdělení č. 43/2000 Sb.m.s.). Takový rozpor by mohl nastat v situaci, kdy je žádost o zprostředkování podána zájemcem o osvojení dítěte, které má obvyklé bydliště v České republice, přičemž samotný žadatel má své obvyklé bydliště v jiném státě. Podle čl. 14 haagské Úmluvy jsou osoby, které si přejí osvojit dítě s obvyklým bydlištěm v jiném smluvním státě, povinny podat žádost ústřednímu orgánu státu, v němž se nachází jejich obvyklé bydliště. Obvyklým bydlištěm se přitom rozumí místo, kde se osoba fakticky převážně zdržuje, kde vede svou domácnost a kde má své zaměstnání. Místo obvyklého bydliště se nemusí vždy shodovat s místem úředně evidovaného trvalého pobytu.

Tímto způsobem dojde také k administrativnímu zjednodušení procesu zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče.

K bodu 17 až 19

Na základě poznatků praxe dochází k některým změnám úpravy týkající se zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče.

Upřesňuje se postup při přerušení řízení o zařazení žadatele do evidence žadatelů o zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče a doplňují se také důvody, pro které k takovému přerušení dochází.

K nové úpravě dochází u přípravy k přijetí dítěte do rodiny, která bude předcházet rozhodování krajského úřadu o zařazení žadatele do evidence žadatelů. Toto předsunutí je praktické z hlediska krajského úřadu i z hlediska samotného žadatele. Krajský úřad bude moci v rámci odborného posuzování předpokladů žadatele pro náhradní rodinnou péči podle § 27 zákona přihlídnout také k hodnocení průběhu přípravy k přijetí dítěte do rodiny. Žadatel zase může na základě informací načerpaných během přípravy pozměnit svůj náhled na vlastní možnosti a schopnosti a žádost o zprostředkování vzít zpět nebo upravit zaměření žádosti. Krajskému úřadu bude ponechána pravomoc, aby na žádost žadatele od požadavku absolvování přípravy upustil, jestliže takový krok bude odůvodněn poměry žadatele. To se může týkat např. žadatele, který již přípravu v minulosti absolvoval, nebo žadatele, který sice dosud přípravu nepodstoupil, avšak disponuje dostatečnými zkušenostmi s výchovou dětí, které mu byly svěřeny do náhradní rodinné péče apod. Prominutí povinnosti účastnit se

přípravy k přijetí dítěte do rodiny bude nutné uvést a odůvodnit v rozhodnutí o zařazení žadatele do evidence žadatelů.

Dále dochází k prodloužení lhůty, po jejímž uplynutí dojde k vyřazení žadatele o zprostředkování náhradní rodinné péče z evidence žadatelů vedené krajským úřadem a k jeho zařazení do ministerské evidence žadatelů. Jelikož těžiště zprostředkování náhradní rodinné péče by mělo ležet na krajských úřadech a ministerstvo by mělo převzít zprostředkování až ve vztahu k žadatelům, u nichž zprostředkovatelská činnost krajských úřadů nebyla úspěšná, je nutné dát krajským úřadům ke zprostředkování dostatečný časový prostor. Stávající lhůta 12 kalendářních měsíců není z tohoto pohledu dostatečná, a proto se navrhuje její prodloužení na 3 roky. Prodloužení lhůty umožní krajskému úřadu, aby vyhověl žádosti o zprostředkování náhradní rodinné péče u co nejvyššího počtu žadatelů, kteří jsou schopni vytvořit dítěti nové rodinné prostředí.

K bodům 20 a 21

Předloženým návrhem se zřizuje poradní sbor krajského úřadu a Ministerstva práce a sociálních věcí, které budou působit v oblasti zprostředkování osvojení a pěstounské péče (viz bod 46). Působení těchto sborů se promítá i do příslušných ustanovení části zákona, týkající se zprostředkování osvojení a pěstounské péče.

K bodům 23 až 25

Dosavadní úpravu zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče je třeba na základě poznatků z praxe doplnit a upravit pokud jde o oznamovací povinnost mezi jednotlivými orgány provádějícími uvedené zprostředkování, vedení evidence a zjišťování některých údajů potřebných pro zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče.

K bodu 26

Odborné posuzování pro účely zprostředkování osvojení a pěstounské péče je potřebné doplnit o zjišťování některých dalších skutečností týkajících se žadatelů o toto zprostředkování.

Je třeba posoudit i bezúhonnost žadatelů. Návrhem se stanoví, u kterých osob se bezúhonnost posuzovat bude a zároveň se pojem bezúhonnosti, pro účely odborného posouzení, vymezuje.

Při odborném posouzení bude přihlíženo také k dětem žadatelů a k jejich schopnosti přijmout do rodinného kruhu nového člena.

Vzhledem k náročnosti výchovy dětí v zařízeních pro výkon pěstounské péče je nezbytné u žadatelů, kteří vykonávají pěstounskou péči v těchto zařízeních, posuzovat ve srovnání s ostatními žadateli některá další hlediska, jako vzdělání, životní styl či předpoklady pro adekvátní využití volného času dětí.

K bodu 27

Jde o legislativně technickou úpravu.

K bodu 28

Novelou zákona o rodině (čl. IV návrhu) se upravuje možnost svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu, tj. po dobu, než rodič nebo širší rodina bude moci opět převzít péči o dítě nebo než se vyřeší situace dítěte jiným vhodným způsobem.

Vzhledem k tomu, že do této péče budou moci být svěřovány děti krátce po narození, je třeba, aby pěstouni, jimž bude dítě svěřeno, měli odborné předpoklady pro péči o takové dítě. Proto je účelné vytvořit samostatnou evidenci osob, kterým by mohl soud děti do pěstounské péče svěřovat, a které by uvedené předpoklady k takové péči měly. O zařazení osob do uvedené evidence bude rozhodovat krajský úřad, který povede i tuto evidenci. Tato evidence pak bude k dispozici soudům i Ministerstvu práce a sociálních věcí.

K bodu 29

V návaznosti na navrhovanou úpravu § 14 zákona (bod 10), se vypouští v § 28 odstavec 2.

K bodům 30 až 34

Navrhovaná úprava upřesňuje postup orgánů sociálně-právní ochrany v případě sledování výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy a reaguje na nejasnosti vznikající v praxi při aplikaci dosavadní úpravy pobytu dítěte mimo zařízení ústavní výchovy podle § 30 zákona.

Upravuje se nově povinnost zaměstnance obce s rozšířenou působností zařazeného do obecního úřadu navštěvovat dítě umístěné v zařízení pro výkon ústavní výchovy.

Pokud jde o pobyt dítěte mimo ústav doplňuje se možnost tohoto pobytu mimo ústav i u dítěte umístěného v ústavním zařízení na základě předběžného opatření nebo rozhodnutí soudu o nařízení ústavní výchovy anebo dítěte, kterému byla na základě rozhodnutí soudu uložena ochranná výchova.

Z důvodu ochrany dítěte byly upřesněny skutečnosti, které budou posuzovány před vydáním souhlasu s pobytem dítěte mimo ústavní zařízení. Byla upravena podmínka posuzování bezúhonnosti fyzických osob, u kterých má pobyt dítěte proběhnout, pokud se nejedná o dočasný pobyt dítěte u nejbližších příbuzných dítěte, tj. rodičů, prarodičů nebo sourozence. Výslovně se upravuje oprávnění obecního úřadu obce s rozšířenou působností požadovat pro tyto účely předloženi výpisu z evidence Rejstříku trestů.

Vedle bezúhonnosti by měl obecní úřad obce s rozšířenou působností v míře přiměřené danému účelu zohledňovat hlediska, která se posuzují u žadatelů o zprostředkování náhradní rodinné péče podle § 27 zákona, tj. včetně psychického stavu a zdravotního stavu osob, u kterých má dítě dočasně pobývat. V tomto směru bude obecní úřad obce s rozšířenou působností rovněž oprávněn žádat odpovídající spolupráci krajského úřadu, což bude přicházet v úvahu např. právě při posuzování psychického stavu fyzických osob, které mají zájem přijmout dítě k dočasnému pobytu mimo ústavní zařízení. Při udělování souhlasu s pobytem dítěte u rodičů je třeba brát zřetel především na postup sociální terapie a na to, jakého pokroku se podařilo dosáhnout z hlediska odstranění důvodů nařízení ústavní výchovy dítěte.

K bodům 35 až 38

Upravuje se působnost orgánů sociálně-právní ochrany v řízení proti mladistvému podle nového zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, která se týkají oprávnění orgánu sociálně-právní ochrany. Stanovuje se v těchto případech příslušnost obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Upravuje se také povinnost obecního úřadu obce s rozšířenou působností, jako orgánu sociálně-právní ochrany, v řízení o přestupcích mladistvého.

Výslovně se stanoví, že pověřený pracovník obecního úřadu obce s rozšířenou působností je povinen se přímo zúčastnit projednávání přestupku mladistvého. Faktická přítomnost pověřeného pracovníka na ústním jednání také obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností umožní lépe zvážit, zda využije svého oprávnění odvolat se ve prospěch mladistvého proti rozhodnutí o přestupku.

V rámci sociálně-právní ochrany se stanoví i povinnosti orgánů sociálně-právní ochrany pro případ výkonu trestu odnětí svobody. Je nezbytné, aby zaměstnanec orgánu sociálně-právní ochrany vykonávající návštěvu dětí ve výkonu trestu odnětí svobody měl možnost seznámit se s dokumentací, která je věznicí vedena v souvislosti se zabezpečováním přípravy odsouzeného dítěte na budoucí povolání. Toto oprávnění navazuje na povinnost obecního úřadu obce s rozšířenou působností vyjadřovat se na žádost věznice k formě a obsahu přípravy dítěte na budoucí povolání (§ 34 odst. 2 písm. a) zákona). Stejně tak je třeba umožnit nahlížení do dokumentace vedené o dítěti, o které ve věznicí pečuje odsouzená nebo obviněná žena. Podle § 34 odst. 2 písm. b) zákona se orgán sociálně-právní ochrany vyjadřuje k otázce, zda je výkon péče o dítě ve věznicí ku prospěchu dítěte. Obecní úřad obce s rozšířenou působností posléze pravidelně sleduje vývoj dítěte nacházejícího se v péči odsouzené nebo obviněné ženy. Proto musí mít po celou dobu pobytu dítěte s matkou ve věznicí přehled o podmínkách a průběhu péče.

K bodům 39 až 42

Doplňuje se oznamovací povinnost Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí ve vztahu k některým orgánům tak, že se umožní ministerstvu vést řádně evidenci dětí vhodných k osvojení, resp. ke svěření do pěstounské péče, matričním úřadům vést řádnou evidenci podle zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností zjistit, že děti, za něž nesly odpovědnost, byly osvojeny do ciziny.

Do vymezení působnosti Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí v zákoně je nezbytné doplnit, že při provádění mezinárodních smluv plní vedle funkce přijímajícího a odesílajícího orgánu rovněž funkci ústředního orgánu. Úřad již dnes tuto funkci plní podle řady mezinárodních smluv týkajících se sociálně-právní ochrany dětí (Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení, Evropská úmluva o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí, Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí).

Současně se ukládá povinnost obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, pro účely sociálně-právní ochrany dětí ve vztahu k cizině, vydávat tzv. „potvrzení o žití“.

K bodům 43 až 46

U komisí pro sociálně-právní ochranu dětí obcí s rozšířenou působností se zpřesňuje vymezení kompetencí. S cílem zajistit při řešení případů týraných a zneužívaných dětí posouzení z různých odborných hledisek, je nutné zakotvit povinnost pořádat k jednotlivým případům násilí na dětech tzv. případové konference, jejichž výsledkem bude stanovení dlouhodobého plánu sociální terapie a pomoci dítěti a rodině. V zájmu rozvíjení preventivní činnosti v této oblasti se ukládá komisi úkol stanovovat priority prevence sociálně patologických jevů u dětí a připravovat programy péče o problémové skupiny dětí, které využívá obecní úřad obce s rozšířenou působností při usměrňování péče o děti ohrožené sociálně patologickými jevy (§ 32 odst. 2 písm. d) zákona). Komise bude rovněž vytvářet sociálně preventivní programy zaměřené na zvýšení společenského povědomí o problematice násilí na dětech. Jestliže o to bude starostou obce s rozšířenou působností požádána, měla by komise také posuzovat zvláště složité a problematické případy, s nimiž se obecní úřad obce s rozšířenou působností při své činnosti na úseku sociálně-právní ochrany setká. Tím se zvýší i objektivita posuzování těchto případů a zajistí se žádoucí interdisciplinární náhled na jejich řešení.

V zákoně se doplňuje úprava týkající se zřizování, působnosti, složení a jednání krajských poradních sborů pro zprostředkování náhradní rodinné péče a ministerského poradního sboru pro zprostředkování náhradní rodinné péče. Krajské poradní sbory budou mít postavení zvláštních orgánů kraje pro výkon přenesené působnosti; nepůjde tudíž o nepovinně zřizované iniciativní a poradní orgány.

Poradní sbory pro zprostředkování náhradní rodinné péče jsou institutem, který už v současné době existuje. Je však potřebné vytvořit pro jejich činnost těchto sborů také odpovídající právní rámec. Poradní sbory slouží především k posuzování vhodnosti té které formy náhradní rodinné péče pro konkrétní dítě a konkrétního žadatele, a to s ohledem na poznatky z více vědních oborů.. Vzhledem k tomu, že zprostředkování náhradní rodinné péče přísluší i ministerstvu, je žádoucí, aby poradní sbor existoval i na úrovni ministerstva.

Pro předsedy komise pro sociálně-právní ochranu dětí a krajského poradního sboru se zakotvuje výjimka z úpravy obsažené v ustanovení § 106 zákona o obcích a § 65 zákona o krajích. Podle těchto ustanovení může být v čele zvláštního orgánu obce nebo kraje pouze osoba, která pro danou oblast přenesené působnosti prokázala zvláštní odbornou způsobilost. U předsedů zvláštních orgánů působících v oblasti sociálně-právní ochrany není vzhledem ke kompetencím těchto orgánů nezbytné, aby vedle své odbornosti (např. lékař, psycholog, pedagog atd.) prokazovali zvláštní odbornou způsobilost pro daný úsek státní správy.

K bodům 47 až 49

Navrhovaným zákonem je nezbytné nově upravit a blíže specifikovat podmínky, za nichž mohou zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, poskytovat sociálně-právní ochranu dětem. Důvodem této úpravy je skutečnost, že novela zákona o rodině, vzešlé z poslancecké iniciativy, dává možnost soudům s účinností od 1. července 2002, svěřovat dítě do péče těchto zařízení. Tak se zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, koncipované jako přechodné útočiště pro ohrožené děti vystavené akutnímu nebezpečí, stala zařízeními obdobnými školským zařízením pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy. Proto je třeba a plně odůvodněno zakotvit pro zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc zajištění stejných požadavků na vybavení a provoz, jaké se požadují u uvedených školských zařízení.

Navrhovanou úpravou se rovněž provádí závazek stanovený v čl. 3 odst. 3 Úmluvy o právech dítěte, podle něhož mají smluvní státy povinnost zabezpečit, aby zařízení odpovědná za péči a ochranu dětí odpovídala standardům stanoveným kompetentními úřady. Dále je třeba zmínit také ustanovení čl. 39 Úmluvy o právech dítěte, který smluvní státy zavazuje provádět opatření k podpoře tělesného i duševního zotavení a sociální reintegrace týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, přičemž zotavení a reintegrace se mají uskutečňovat v místě a prostředí podporujícím zdraví, sebeúctu a důstojnost dítěte.

Zákonem bude stanoveno, jakým způsobem může být dítě v zařízení umístěno. Titulem umístění může být předběžné opatření soudu nebo meritorní rozhodnutí soudu podle § 46 zákona o rodině, dále přichází v úvahu žádost rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte o umístění dítěte v zařízení a žádost samotného dítěte o poskytnutí pomoci (viz § 8 odst. 1 zákona). V situacích předvídaných v § 15 zákona, kdy se dítě ocitne bez přiměřené péče, je třeba počítat i s případnou žádostí obecního úřadu nebo obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Umístění dítěte v zařízení však v těchto případech musí být potvrzeno následným souhlasem rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu a jestliže se nepodaří tento souhlas opatřit, bude moci dítě v zařízení setrvat pouze na základě předběžného opatření soudu.

Vzhledem ke specifickým potřebám dětí mladších jednoho roku se navrhuje stanovit, že těmto dětem nelze v zařízení péči poskytovat. Je třeba si uvědomit, že vysoké nároky spojené s péčí o děti do jednoho roku věku jsou v systému ústavních zařízení zohledněny existencí kojeneckých ústavů, jako zvláštních dětských zdravotnických zařízení, ve kterých se dětem věnuje speciálně vyškolený zdravotnický personál. Institucionální péče o děti do jednoho roku věku proto náleží do kompetence Ministerstva zdravotnictví, zatímco do rámce sociálně-právní ochrany dětí spadá zajišťování náhradní rodinné péče pro tyto děti.

Z charakteru zařízení přirozeně vyplývá požadavek na jeho nepřetržitý provoz, což znamená, že zařízení musí být schopno poskytovat své služby a přijímat ohrožené děti v kteroukoliv denní i noční hodinu. Dále se zpřesňují požadavky na rozsah poskytované péče. Povinností zařízení je nejen zajišťovat uspokojování základních životních potřeb dítěte, včetně ubytování, ale také zajišťovat poradenskou a terapeutickou péči, vytvářet podmínky pro zájmovou činnost v rámci využívání volného času dětí nebo poskytovat dítěti potřebnou pomoc v souvislosti s jeho školní docházkou. Pro potřeby poskytování odborné péče dítěti musí být v zařízení k dispozici sociální pracovník a také psycholog. Důležitou povinností je vedení evidence dětí umístěných v zařízení a vedení dokumentace o všech dětech, které se v zařízení nacházejí nebo nacházely, a to jak pro potřeby práce s dětmi, tak pro potřeby kontroly provozu zařízení. Zakotvují se rovněž základní standardy prostorového vybavení zařízení.

Orgán sociálně-právní ochrany bude průběžně sledovat vývoj dětí, které byly do zařízení umístěny rozhodnutím soudu a vyhodnocovat, zda trvají důvody pro pobyt dětí v zařízení. K tomu účelu se zaměstnancům orgánu sociálně-právní ochrany ukládá povinnost navštěvovat tyto děti v zařízení, a to podle potřeby vycházející z okolností každého jednotlivého případu.

Propouštění dětí, které byly do zařízení umístěny předběžným opatřením soudu nebo jiným rozhodnutím soudu o svěřením dítěte do péče zařízení, na návštěvy u rodičů nebo jiných fyzických osob se podřizuje stejnému režimu jako propouštění dětí umístěných v jiném ústavním zařízení. To znamená, že musí být splněny veškeré podmínky podle § 30 zákona,

z nichž prvořadou je vydání předchozího písemného souhlasu obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Vzhledem k možnosti dlouhodobějšího pobytu dítěte v zařízení se stanovuje povinnost rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte podílet se na úhradě nákladů spojených s pobytem dítěte.

K bodům 50 až 56

Nově se stanoví nejvýše přípustný počet dětí, u nichž může být vykonávána pěstounská péče v zařízení, neboť poznatky teorie i praxe ukazují, že nejvyšší akceptovatelný počet dětí v pěstounské péči se pohybuje mezi 4 až 8 dětmi. Proto se navrhuje stanovit, že v zařízení může současně pobývat nejvýše 6 dětí, přičemž do tohoto počtu se započítávají jak děti svěřené do pěstounské péče, tak i vlastní děti pěstounů. Počet šesti dětí může být překročen pouze v situaci, kdy je do zařízení nově přijímána jedna sourozenecká skupina dětí. Důvodem této úpravy je skutečnost, že péče o děti v pěstounské péči v těchto zařízeních je z hlediska výchovy značně náročná (často jsou zde v pěstounské péči zdravotně handicapované děti, děti s výchovnými problémy apod.) a velký počet dětí svěřených do pěstounské péče jednomu pěstounovi má pak dopad na kvalitu této péče.

S ohledem na náročnost pěstounské péče v uvedených zařízeních se upřesňují a zpřísňují podmínky, za nichž lze pěstounskou péči vykonávat (prokazování odborné způsobilosti, dohled nad dodržováním podmínek v zařízeních pro výkon pěstounské péče).

Určitá doplnění se týkají i úpravy povinností zřizovatele zařízení pro výkon pěstounské péče týkající se pobytu dalších osob v tomto zařízení kromě pěstouna a dětí v pěstounské péči.

Dochází také ke zvýšení odměny pěstouna.

K bodům 57 až 59

Návrhem se vymezuje, co se rozumí činností uvedenou v § 48 odst. 2 písm. b) zákona, k jejímuž výkonu mohou být fyzické a právnické osoby pověřeny. Jedná se o činnost spočívající v ochraně dětí před sociálně patologickými jevy, tedy o činnost upravenou v ustanovení § 31 a § 32 zákona. Nově se vymezuje také činnost pověřených osob zahrnující kontakt se zájemci o osvojení dítěte nebo o svěřením dítěte do pěstounské péče. Předpokládá sice, že pověřená osoba má osoby vhodné stát se osvojiteli či pěstouny oznamovat obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, ale řízení ve věci zprostředkování náhradní rodinné péče lze přitom zahájit pouze na žádost zájemců o osvojení nebo pěstounskou péči. Podle nové úpravy bude pověřeným osobám vedle vyhledávání osob vhodných stát se osvojiteli nebo pěstouny svěřeno rovněž poradenství pro zájemce o osvojení či pěstounskou péči a pro osvojitele a pěstouny. V rámci poradenské pomoci pro potenciální osvojitele a pěstouny jim pověřené osoby budou poskytovat informace o zákonných podmínkách osvojení a pěstounské péče, o pravidlech zprostředkování náhradní rodinné péče, o tom, na který orgán sociálně-právní ochrany se mají zájemci o zprostředkování obrátit a jaké doklady mají předložit a podobně. Poradenská péče zajišťovaná pověřenými osobami nebude omezena pouze na budoucí osvojitele a pěstouny, ale bude zahrnovat rovněž pomoc osvojitelům a pěstounům.

K bodům 60 až 68

Je nutné specifikovat podmínky požadované pro vydání pověření, zejména je třeba zajistit, aby pověřené osoby, respektive fyzické osoby pracující pro pověřené osoby, byly pro poskytování sociálně-právní ochrany odborně způsobilé. Podle dosavadní úpravy má pověřování z tohoto hlediska spíše formální charakter. Zpřesnění podmínek pro vydání pověření je v souladu s požadavkem čl. 3 odst. 3 Úmluvy o právech dítěte na stanovení odpovídajících standardů pro instituce, služby a zařízení odpovědné za péči a ochranu dětí.

Sociálně-právní ochrana dětí je přitom souborem činností, pro jejichž kvalitní a zodpovědný výkon je bezpodmínečně nutná určitá kvalifikace. Z tohoto důvodu byly upřesněny kvalifikační předpoklady, jež budou pro řádný výkon sociálně-právní ochrany vyžadovány. Zpřesnění těchto požadavků zajistí určitý kvalitativní standard poskytované sociálně-právní ochrany a odstraní riziko poskytnutí nekvalifikované péče, což je nepochybně v zájmu dětí. Důraz je kladen nejen na nabytí potřebných teoretických znalostí, ale zejména též na zkušenosti získané praktickým výkonem příslušných činností. Vyžadování odpovídající kvalifikace u zaměstnanců pověřených osob koresponduje se skutečností, že také pracovníci orgánů sociálně-právní ochrany jsou povinni prokazovat zvláštní odbornou způsobilost v souladu se zákonem č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků.

Požadavek na vytvoření potřebných materiálních a technických podmínek pro poskytování sociálně-právní ochrany upravený v § 49 odst. 2 písm. f) zákona, se doplňuje v tom smyslu, že žadatel o vydání pověření je v rámci tohoto požadavku povinen předložit výroční zprávu o činnosti a hospodaření. Jestliže by žadatel nemohl vyhovět požadavku na předložení výroční zprávy, bude povinen předložit jiný dokument charakterizující jeho činnost a zásady hospodaření.

Jako nový požadavek se navrhuje zakotvit také povinnost orgánu rozhodujícího o vydání pověření vyžádat si vyjádření obecního úřadu obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu má žadatel trvalý pobyt nebo sídlo, nebo v jehož obvodu realizuje svou činnost. Právě tento obecní úřad může mít k dispozici řadu důležitých poznatků vztahujících se k žadateli a k jeho dosavadní činnosti.

Upřesňuje se dosavadní úprava pokud jde o případy, kdy je proti žadateli o pověření k výkonu sociálně-právní ochrany, popř. jiné osobě, která by měla sociálně-právní ochranu vykonávat, zahájeno trestní stíhání. K upřesnění také dochází v tom směru, že v případě pověření ke zřízení a provozování zařízení sociálně-právní ochrany, bude pověření vydáno vždy ve vztahu ke konkrétnímu zařízení, nikoliv obecně ke zřizování blíže nespecifikovaného počtu zařízení určitého typu. Orgán rozhodující o vydání pověření by měl vždy přesně vědět, k jakému zařízení se pověření vydává a v závislosti na podmínkách provozování každého jednotlivého zařízení pak posoudit žádost o pověření.

K bodům 69 až 75

V návaznosti na poznatky praxe týkající se nedostatků ve vzájemné informovanosti mezi orgány sociálně-právní ochrany a dalšími subjekty doplňuje se dosavadní právní úprava o povinnosti sdělovat si navzájem potřebné informace. Dále dochází k upřesnění možnosti nahlížení do spisů a v otázce pořizování si výpisů a kopií z těchto spisů, upravuje se v určitém směru také povinnost zachovávat mlčenlivost.

Vyloučení možnosti pořizování kopií ze spisové dokumentace vedené o dětech orgány sociálně-právní ochrany vychází z charakteru a účelu této dokumentace. V případech, kdy rodič nebo jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte využívá svého práva nahlížet do spisové dokumentace mimo správního řízení, není odůvodněn požadavek pořizování kopií ze spisové dokumentace právě z toho důvodu, že rodič v tomto případě není účastníkem správního řízení. Spisová dokumentace o dítěti je vedena především pro potřeby efektivního výkonu sociálně-právní ochrany dětí, nikoliv pro potřeby rodičů, což je zásadním rozdílem oproti spisové dokumentaci vedené pro potřeby správního nebo soudního řízení. Pokud však bude rodič nebo jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte nahlížet do těch částí spisové dokumentace, které se týkají určitého správního řízení, bude se nahlížení do spisu včetně možnosti pořizování kopií řídit právní úpravou správního řádu. Nově přijatá právní úprava správního řádu přitom upravuje právo účastníka řízení požadovat pořízení kopie spisu nebo jeho části.

K bodu 76

V souvislosti s reformou veřejné správy se zakotvuje krajským úřadům pravomoc k řízení obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při výkonu státní správy v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. Zároveň se vymezuje kompetence Ministerstva práce a sociálních věcí jako ústředního orgánu pro oblast sociálně-právní ochrany dětí.

K bodům 77 až 87

V návaznosti na návrh zákona o odpovědnosti za přestupky a o řízení o nich (zákon o přestupcích) byla navržena i novelizace zákona č. 359/1999 Sb., ve které jsou vymezeny skutkové podstaty přestupků na úseku sociálně-právní ochrany dětí a stanoveny sankce, a to v návrhu zákona o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a o řízení o nich (zákon o přestupcích). Oba zákony mají nabýt účinnosti dnem 1. ledna 2006. Je třeba však poznamenat, že tento návrh zákona má být v současné době projednáván Legislativní radou a vládou ČR.

Vzhledem k tomu, že v nyní předkládaném návrhu zákona se navrhuje některé změny, které se dotýkají skutkových podstat přestupků obsažených v návrhu zákona o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a o řízení o nich (zákon o přestupcích), tento návrh se doplňuje.

K bodům 88 až 97

V návaznosti na navrhované změny zákona i poznatky z jeho praktického provádění se upravují některé otázky místní příslušnosti orgánů provádějících sociálně-právní ochranu a řízení v této oblasti, zejména pokud jde o vymezení účastníka řízení.

K čl. II

Pro osoby, jimž bylo vydáno pověření k výkonu sociálně-právní ochrany dětí, stanoví navrhovaná úprava nově splnění a prokazování některých skutečností, zejména splnění požadavku odborné způsobilosti a oznámení místa, v němž sociálně-právní ochranu vykonávají. Přejícné ustanovení určuje, v jakém termínu musí tyto pověřené osoby nově stanovené podmínky splnit a také, v jakém termínu je příslušný orgán sociálně-právní ochrany povinen rozhodnout, zda oprávněná osoba nové podmínky splnila a je proto oprávněn nadále

sociálně-právní ochranu poskytovat, popřípadě kdy pověření vydané před 1. červencem 2005 pozbývá platnost (body 1 až 3).

V případě, že došlo od vydání rozhodnutí o pověření k výkonu sociálně-právní ochrany ke změně místní příslušnosti krajského úřadu, stanoví přechodné ustanovení, že příslušný k novému posouzení a rozhodnutí o vydání pověření bude nově příslušný krajský úřad (bod 4).

Přechodné ustanovení stanoví také postup v případech, kdy bylo sice o vydání pověření požádáno, ale před 1. červencem 2005 nebylo o něm pravomocně rozhodnuto (bod 5).

Stejný postup, jaký se uvádí v bodech 1 až 5, kdy je příslušný k rozhodnutí krajský úřad, se vztahuje i na postup komise pro sociálně-právní ochranu dětí, je-li k vydání pověření příslušná tato komise (bod 6).

V bodu 7 se určuje datum, od kdy vzniká nově stanovená povinnost úhrady příspěvku na úhradu potřeb dítěte v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Přitom se s ohledem na nutnost zjišťování celé řady údajů potřebných pro stanovení této úhrady odkládá povinnost hradit tento příspěvek tři měsíce po účinnosti této právní úpravy.

Od 1. července 2005 se omezuje počet dětí v zařízeních pro výkon pěstounské péče. Přechodné ustanovení v bodu 8 upravuje jakým způsobem bude postupováno v případech, kdy je v uvedeném zařízení větší počet dětí.

V bodech 9 a 10 se upravuje postup při zprostředkování pěstounské péče nebo osvojení v případech, kdy nebylo před 1. červencem 2005 o žádosti o zařazení do evidence žadatelů pravomocně rozhodnuto nebo kdy příprava fyzických osob vhodných stát se osvojili nebo pěstouny k přijetí dítěte do rodiny nebyla před uvedeným datem ukončena.

V bodu 11 se stanoví počátek běhu lhůty pro návštěvu rodiče dítěte, které bylo přijato do ústavního zařízení před účinností nové právní úpravy.

K čl. III

Vzhledem k rozsahu navrhovaných změn zapracovává se do návrhu zmocnění k vyhlášení úplného znění právního předpisu.

K části druhé

K čl. IV

K bodu 1

Dosavadní systém náhradní péče o dítě se doplňuje o možnost svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu, jako alternativu k péči ústavní. Stávající pojetí svěření dítěte do náhradní rodinné péče je dnes chápáno jako výchovné opatření dlouhodobějšího charakteru, k němuž by se mělo přistoupit až po vyjasnění všech právních skutečností. Proto je třeba doplnit možnost svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu, která by předem byla vždy vymezena tím, že se nebude jednat o péči trvale nahrazující péči rodičů.

Umístění dítěte do této péče by mělo být vázáno na předpoklad návratu dítěte zpět do péče svých rodičů nebo širší rodiny, nebo svěření do péče náhradních rodičů.

Zásadním předpokladem svěřeni dítěte do této péče by měl být v první řadě jeho zdravotní stav, který nevyžaduje poskytování speciální péče a dále zvláštní odborné předpoklady vybraných pěstounů pro výkon této formy pěstounské péče.

Navrhuje se proto doplnit rovněž zákon o rodině v tom smyslu, aby bylo možné za stanovených podmínek svěřit dítě do pěstounské péče po přechodnou dobu (tedy nikoli do péče předadopční), a to do doby, než rodič bude moci opět převzít péči o dítě nebo než se vyřeší situace dítěte jiným vhodným způsobem.

Hlavním úkolem těchto pěstounů bude samozřejmě péče o osobu dítěte, avšak vedle toho by měli ve spojení s orgánem sociálně-právní ochrany dětí a rodiči přispívat k vytvoření podmínek umožňujících návrat dítěte do původní rodiny nebo jeho přechod do rodiny náhradní.

Soud, který svěřil dítě do této formy pěstounské péče, bude vázán v období každých 3 měsíců přezkoumat, zda trvají důvody a podmínky svěřeni dítěte do této péče.

K bodu 2

Závažnost svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu se projevuje také v tom, že se ukládá soudu povinnost pravidelně přezkoumat, zda trvají důvody pro výkon takové pěstounské péče. Odpadnou-li důvody pro trvání pěstounské péče na přechodnou dobu soud je také vždy povinen rozhodnout o výchově dítěte.

K bodům 3 a 4

Podle navrhované novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí (čl. I) může být dítě v péči zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, a to až na základě rozhodnutí soudu nebo na základě žádosti zákonných zástupců dítěte, jen jde-li o dítě starší jednoho roku. V návaznosti na tuto úpravu se doplňuje i zákon o rodině.

K části třetí

K čl. V

K bodům 1 a 2

Navrhovaná možnost svěřeni dítěte do pěstounské péče po přechodnou dobu, a to i krátce po jeho narození, může být efektivní, jen jestliže svěřeni bude provedeno neprodleně. Proto přichází v úvahu provést svěřeni dítěte na základě předběžného opatření. V tomto směru se navrhuje změna občanského soudního řádu, včetně stanovení doby trvání předběžného opatření.

K části čtvrté

K čl. VI

Účinnost se navrhuje k 1. červenci 2005, s výjimkou těch bodů, které se týkají přestupků v sociálně-právní ochraně dětí, které musí stejně jako nový zákon o přestupcích, nabýt účinnosti 1. ledna 2006.